

Slivniški pogledi

| maj 2020 | letnik 6 | številka 63 |

OBČINA
CERNICA

Beč | Bečaje | Begunje pri Cerknici | Bezuljak | Bločice | Bloška Polica | Brezje | Cajnarje | Cerknica | Čohovo | Dobec
Dolenja vas | Dolenje Jezero | Dolenje Otave | Gora | Gorenje Jezero | Gorenje Otave | Goričice | Grahovo | Hribljane
Hruškarje | Ivanje selo | Jeršiče | Korošče | Koščake | Kožljek | Kranjče | Kremenca | Krušče | Kržišče | Laze pri Gorenjem Jezeru
Lešnjake | Lipsenj | Mahneti | Martinjak | Milava | Osrednek | Otok | Otonica | Pikovnik | Pirmane | Podskrajnik | Podslivnica
Ponikve | Rakek | Rakov Škocjan | Ravne | Reparje | Rudolfovo | Selšček | Slivice | Slugovo | Stražišče | Sveti Vid | Ščurkovo
Štrukljeva vas | Tavžlje | Topol pri Begunjah | Unec | Zahrib | Zala | Zelše | Zibovnik | Žerovnica | Župeno

9 772386 011900 6

3 Uvodnik

4 Intervju

Matej Kržič

7 Izpostavljam

8 Koronavirus

9 Iz občinske hiše

10 Aktualno

12 In memoriam

Jože Vidic

14 Gospodarstvo

20 Ljudje med nami

Vanes Husič

21 Dogaja se

Slivniški pogledi – glasilo Občine Cerknica
Izdaja: Občina Cerknica, Cesta 4. maja 53, 1380 Cerknica.
Fotografija na naslovnici: sajenje krompirja, Ljubo Vukelič
Izid: vsak mesec, na začetku meseca. Brezplačno ga prejmejo vsa gospodinjstva v občini Cerknica.
Cena: 2,78 evra za izvod s poštnino za naročnike izven občine Cerknica. Glasilo se financira iz sredstev proračuna Občine Cerknica in prihodkov oglaševanja.
Odgovorna urednica: Maruša Opeka
Uredniški odbor: Marija Hribar, Miha Jernejčič, Maruša Mele Pavlin, Polona Otoničar Pajk, Sabina Popek Simšič
Urednik fotografije: Ljubo Vukelič
Lektoriranje: Polona Otoničar Pajk

22 Od Unca do Zahriba, od Osredka do Laz

Gošič (Ánžek)

24 Naša društva

26 Kultura in kulturniki

29 Ideja za izlet

30 Mladi mladim

34 Obveščamo

36 Šport

37 EnSvet

38 Komunala

40 Notranjski regijski park

42 Razgibajmo možgane

43 Utrip

Notranjska

Google Play

App Store

Oblikovanje: Avrora AS, d. o. o.
Tisk: Para tiskarna, d. o. o.
Naklada: 4.050 izvodov
ISSN: 2386-0197

© **Naslov uredništva:**

Slivniški pogledi
Cesta 4. maja 53
1380 Cerknica

✉ **E-naslov:** urednistvo@slivniskipogledi.si

📘 **Facebook:** Slivniški pogledi

Prenos iz

App Store

NAVOLIJOV

Google Play

Naloži brezplačno aplikacijo Občina Cerknica in bodi obveščen o dogajanjju!

V pričakovanju zdravila za korono in družbo

📷 Ljubo Vukelič

V teh dneh nobenemu od nas ni lahko. Še pred meseci smo sočustvovali z dogajanjem na Kitajskem in naivno verjeli, da virus poti v Evropo ne bo našel. Še danes, ko so mnogi v boju s smrtonosno boleznijo izgubili življenje, nekateri blebečejo o teorijah zarote, pretiranih ukrepih in prekuževanju. Ob pogledu na optimistične podatke, ki kažejo, da epidemija v naši

državi ni eskalirala, je lahko pametovati, kako hudo nam je, ker moramo otrokom razlagati učno snov, ne moremo pa v trgovske centre po večjih mestih, na izlet v hribe, se odpeljati na morje in posedati na soncu. Povsem drugače bi bilo, če bi šla tudi Slovenija po poti Italije, Španije, Francije, Belgije, Amerike. Samo odgovornemu in hitremu ukrepanju Vlade RS in strokovnjakom se lahko zahvalimo, da smo se izvlekli v zadnjem hipu in se izognili črnemu scenariju, ki je bil v najbolj prizadetih državah povsem evidenten – z množičnimi grobišči in kolapsi zdravstvenih sistemov.

Naj nad ukrepi še tako bentimo, smo lahko zadovoljni, da je Vlada RS z njimi obvarovala zdravje vsakega izmed nas, naših staršev, starih staršev in prijateljev, kar pomeni, da je državljanke in državljanke postavila pred katere druge interese. Vendar tudi v teh razmerah oportunitet še vedno zlovešče grozi. Verjel sem, da bo epidemija slovensko družbo na nek način streznila, jo obogatila s hvaležnostjo in z zaupanjem, pa temu na žalost ni tako. Opirajo se nova polja diskreditacije, političnih kupčkanj, medijske vojne, ki pa s prilivanjem olja na ogenj dodatno razplamtevaajo strah, jezo in frustracije. To pa je tisto, kar gre v teh težkih korona časih zameriti slovenski politiki in oblikovalcem javnega mnenja.

Dejstvo je, da bodo ukrepi prinesli tudi dolgoročne posledice, ki so za državo, družbo, gospodarstvo neizogibne in težke. Ne bo nam lahko, to je jasno, nova realnost pa bo od nas zahtevala več solidarnosti, pomoči, prilagajanja.

Kot sem že večkrat poudaril, sem vesel, da v občini Cerknica ne glede na razprtije na državni ravni znamo stopiti skupaj in se zavzeti za dobrobit skupnosti. To se je izkazalo tudi v času epidemije. Skupaj s štabom Civilne zaščite Cerknica smo v preteklih tednih občankam in občanom nudili kakovosten servis za informacije, razdelili več kot 4200 pralnih zaščitnih mask, razkužil, rokavic, pri nadzoru turističnih točk in prehajanju občinskih meja sodelovali s policijo in združenjem šoferjem, pomagali pri organizaciji varstva, zagotovitvi računalniške opreme za šolarje, socialno ogroženim, poskrbeli smo za izdajo več kot 400 dovolilnic, javnost obveščali o ukrepih, sodelovali z vsemi pristojnimi regijskimi in državnimi institucijami ... Čeprav se zdi, da se je življenje ustavilo, moram reči, da poleg vseh dodatnih zadržitev, ki nam jih je prinesla epidemija, delo občinske uprave poteka normalno. Naši svetovalci so dosegljivi po telefonu in elektronski pošti, z veseljem pa ugotavljajo, da so občani sprejeli tudi tak način poslovanja. Morda bo korona prinesla tako zeleno digitalizacijo javne uprave ... Na spremembe javnega življenja se bomo morali tako ali tako navaditi. Omejitev stikov in socialna distanca bosta poleg razkuževanja rok in nošenja maske naš nov način življenja. Spodbudni rezultati so sicer pripeljali do sproščanja nekaterih ukrepov, kar se že pozna po vrvežu na cestah, sprehajalnih poteh in v trgovinah. Kljub temu da nam bodo kmalu na voljo storitve, ki smo jih v preteklih tednih opustili, pa se moramo zavedati, da bo koronavirus ostal med nami. Prosim vas, da svoja življenja prilagodite priporočilom in tudi v prihodnje upoštevate ukrepe vlade (prepričan sem, da dobronamerne); pa ne za to, da bi se izognili kazni, ampak da bi obvarovali zdravje. K zdravemu telesu pa sodi tudi zdrav duh. Ne morem mimo mnenja, da duh slovenskega naroda, družbe kot celote, prav tako boleha. Žalostno je, da nas niti najhujša svetovna katastrofa po drugi svetovni vojni ni zmožna zediniti. Poleg zdravila in cepiva za koronavirusno bolezen zato čakamo tudi na pilule proti črnogledosti, hujskaštvu, pesimizmu. Upam, da jih iznajdejo, še preden bo za zdravje in narod prepozno.

Marko Rupar

Avtorica: **Maruša Mele Pavlin**

Matej Kržič

Matej Kržič z ljubeznijo, občutkom in občutljivostjo živi na zemlji in z zemljo prednikov. Uči se in poučuje o njenem pomenu, izročilu in varovanju. Pri tem so mu v pomoč številni talenti.

Oba kraja vašega življenja sta združena v vašem elektronskem naslovu – »poliškiškralar«.

Bo tako. Bloška Polica je moj kraj zdaj, Škrlje v Loški dolini pa so zaznamovale moje otroštvo in mladost. Tja se rad vračam, tako tedensko kot tudi kadar so kakšne večje stvari z njivami, gozdom pri naših doma, pri stricu. Loška dolina je še vedno moj dom in bo ostala.

Kaj vas je prineslo na Bloško Polico?

Druga ljubezen ali pa recimo drugo obdobje mojega življenja – bližina Križne jame. Priložnost sem imel za nakup parcele, za malo samooskrbe. K temu me je privedla tudi manjša »gužva« doma. Smo štirje otroci, jaz sem najstarejši in po neki logiki razvoja sem šel tudi prvi od doma.

Zdi se mi, da vam občinske meje vendarle niso toliko pomembne, gledate širše, bolj povezano.

Sam sebi rečem, da sem cigan. Ne v kakšnem slabem pomenu, v dobrem. Do šestega leta sem se šestkrat, sedemkrat selil. V prvem razredu sem bil celo v šoli v Cerknici in šele potem smo se preselili nazaj v Loško dolino. Po očetu imam korenine iz Loške doline, dobrih 500 let po obeh starih starših. Mama je z Unca, Unec je pa na prepihu. Imam malo te krvi v sebi, da vidim in spoštujem različne konce. Javorniki, ki so za naše notranjske razmere bili vedno meja, mi niso bili nikoli posebna ovira. Že kot mladinec pri skavtih sem se dosti gibal po celi Sloveniji. No, dobro, Notranjska mi je kot neka domovina, ampak občinske meje so mi pa geografsko, tudi kasneje, ko sem študiral, ratala čisti nesmisel. Slovenija je geografsko majhna in da nekaj ščitimo do občinske meje, naredimo pohodniško pot do nje, turizem se konča na ... Kar malo mi je zagonešno, od kod to prihaja.

Matej Kržič čuti močno povezanost z zemljo in predniki. (© Ljubo Vukelič)

Ampak domača pokrajina pa vam je le dala identiteto.

To vidim, ja, ko se pogovarjam z drugimi. Ali pa – morje kot pokrajina mi je všeč, pogled na visokogorje mi je zmeraj fascinanten, ampak zapoje pa srce pri Varhu, ko se peljem z Gornjega Jezera in zagledam Loško dolino; Racno goro, Snežnik na desni, Loško polje. Drugačen občutek je. Vseposod sem rad, ampak srce drugače zapoje v tej notranjski kombinaciji ravnine in hribov.

» Vseposod sem rad, ampak srce drugače zapoje v tej notranjski kombinaciji ravnine in hribov.«

Če bi za vas izbirala prostor, v katerem se najbolje počutite, bi rekla gozd.

Prav gotovo. Če bi ga še bolj skrčil, bi to zgledalo: velik gozd, kot so Javorniki ali Snežnik, potem pa rob nekega travnika ali jasa sredi gozda. Gozd me spremlja od majhnega, čeprav smo pri hiši kajžarji, nimamo nobene zemlje, še bajtarji nismo. Sem pa pri stricu vedno delal. Sploh je bilo v Danah tako, da

smo vedno drug drugemu pomagali, otroci smo skakali okoli, se podili po gozdu, delali hiške, se šli ravbarje in žandarje ... Potem so se pridružile jame in povezava gozd-jame-kras. Vsaj enkrat na teden grem v del gozda, kjer še nisem bil ali sem redko, se tam usedem, poslušam ptiče, pogledam za kakšno luknjo, kamnom. Dve, tri ure sem lahko tam in mi nič ne manjka. Ni treba, da sem ravno z motorko v roki ali da bi delal kaj drugega. Ta občutek, da smo iz gozda prišli, je kar močan.

V gozdu pogosto naletite na ostanke starih cest, recimo rimskih. Kako je stopati po poteh, po katerih so pred vami hodili legionarji ali pa antični trgovci?

Kot sem prej rekel, to so občutki. Ali je to sreča ali povezanost z zemljo? Ko hodiš po nekem površju, začutiš, da je bilo tam nekaj drugega, včasih naselbina, včasih nek kal, kjer so v poznejših časih pastirji sredi Javornikov napajali živino. Ko se malo bolj razgledaš, vidiš, da so neki ostanki, čeprav je najprej samo občutek. Podobno je pri cestah. Ko gledaš stare zemljevide, ki pa vemo, koliko so natančni, in zadeneš neko približno smer in hodiš in hodiš po nekem območju, lahko tudi en teden ni nič, potem pa kar

naenkrat vidiš, da si naletel na nekaj, kar je bilo skrito – na kakšen del trase, ki se izgubi zaradi novodobnih cest ali vlak ali zasipanja. Ampak ko si enkrat tam, veš, da si tam. Ne rabiš niti kakšnega arheološkega izkopavanja, ker je vse logično. Naj bodo to Japodi, Rimljani, kasnejši trgovci, vsi so »šparali« sebe in konje, nobeden ni delal grozних naklonov, predolgih poti, na toliko in toliko kilometrov so se morali ustaviti, se spočiti. To je res posebno doživetje. Podobno je kot pri jamah ali ledeniških ostankih pod Snežnikom. To te lahko nagovori ali pa ne. Mene očitno nagovarja ta povezanost s preteklostjo, pa naj bo zgodovinska ali geološko-geografska.

Smo ljudje v tem prostoru dediči vseh teh pradavnih ljudi?

Smo, prav gotovo. Ko se srečujem z ljudmi, naj bodo mlajši in starejši, je to čutiti. Če površno gledamo, se nam zdi, da ni, da vsi nekam divjamo, da se vse zgublja, hiti naprej z neko modernizacijo. To je res, vendar če se je že izgubil ta prenos s staršev na otroke, recimo z mojih starih staršev na moje starše, pa včasih pride do posrednih prenosov znanj ali občutkov s starih staršev na vnuke ali celo s kakšnih vaških posebnostev, stricev, tet. Če se to ohrani v enem človeku iz vasi, je to načeloma dovolj, da se znanje, vedenje in spomini obudijo. To je pomembno za preživetje in kulturni utrip. Taki stvari sta izdelava polhovih kap ali zobotrebcev. Še se kdo najde. To je etnologija. Drugo je pa genetika. Prav zanimivo bi bilo narediti genetsko analizo izbora ljudi levo od Unca, z divje strani Javornikov, desetih Bločanov, Begunjcev, Cerknčanov ... Da bi videli, kako je vse to zmešano, koliko je enih genov, ki so nas pripeljali do tega, da smo še tukaj.

Omenili ste prenos znanj. Ste rokodelec?

Rokodelska žilica po malem v meni tli, nisem pa natančnež. Sem bolj za kolčno štango in macolo, lopato in vile. Leseno žlico sem se naučil narediti in košaro. S košarami sem se srečal že v osnovni šoli; v 2. ali 3. razredu smo hodili okrog in pletli košare. Ko čez 30 let to postane ali projektno delo ali znanje, ki si ga želiš zase, se spomniš. Vidiš, da imaš osnovo, in je lažje.

Ta vaša subtilnost se izraža tudi v vašem odnosu do jam. Del Nove Križne jame, danes Bosonogi rov, ste na vašo pobudo odkrivali boski.

Ko sem delal diplomu, se je v Novi Križni jami našel nov rov, lep, suh. Ni bilo druge, kot da se človek sezuje. Tudi prava ekipa smo bili. Ne vem, ali sem ta občutek za krhko dobil od prej, kot sva rekla, od nekkih prednikov, ali je to stvar vzgoje, spoštovanja lepote narave. To so stvari, ki mislim, da nas definirajo tudi kot narod. Pustimo skrajnosti, ki so se dogajale v politiki ali se v gospodarstvu. Načeloma mislim, da smo Notranjci ali pa Slovenci, Kranjci, dosti občutljive duše. To se kaže tudi skozi petje: ljudsko petje, petje po zborih, v bendih ... To je značilnost Slovenije. »Kdor poje, slabo ne misli.« To drži.

Vi pojete?

Pojem. Od otroštva do danes sem zamenjal različne zборе, končal sem nižjo glasbeno iz solopetja. Začel sem peti kot otrok z mamo, kasneje z bratom, sestrama, s skavti ob tabornem ognju in v pevskih zborih. Glasba je še en del mene, za katerega imam premalo časa ali pa si ga premalo vzamem. To je včasih težava pri meni. Moram reči, da sem obdarjen s talenti; zaradi tega sem zelo zadovoljen, a včasih je tega preveč in moram reducirati. Z violino je tako – igram jo od šestega leta naprej. So pa obdobja, ko je ne primem v roke mesec, dva, pa mi je žal potem. Če imaš veliko talentov, je težava, kaj delati ali s čim se ukvarjati.

Niste razpeti samo med talente, razpeti ste tudi med čas, ko ste družabni in ko ste samotarski.

Bolj kot se trudim, da bi bil družaben, bolj ugotavljam, da sem samotarski, da mi bolj paše biti sam, pa naj bo to v gozdu, jamah ali pri delu na vrtu. Saj ko pridem v družbo in se prepustim občutkom ali pa spominom na taborne ognje, družinske praznike, sem družaben, ne sedim v kotu. Če je potrebno, zagrabim kitaro. V družbi mi je všeč, sem pa raje sam, v miru.

Vseeno, pojete v zboru na Blokah, aktivni ste v društvih Modro nebo, ljubiteljev Križne jame, pa še svoje društvo Dolomitne lutke imate.

Dolgo sodelujem v društvih. Začel sem s skavti, pevskim zborom, kasneje s turističnimi, jamarskimi društvi, zdaj grem bolj k samooskrbi in zdravemu načinu življenja. Društveno življenje je res povezava med samotarstvom in skupino. Društvo je prostor, kjer sam ne moreš dosti narediti. Ljudje se smiselno povezujejo, dajejo mnenja, kaj naredijo. V njih sem se ves čas dobro počutil in morda kaj doprinesel h kakšni od teh skupin. Je pa res, da tako kot je šlo moje življenje po nekkih obdobjih, tako so se tudi menjavala ta društva, čeprav povsod ostajam vsaj malo aktiven ali pridružen član. Zdaj sem v samooskrbi in trajnostnem turizmu, zato sem najbolj aktiven v društvih Modro nebo in Dolomitne lutke. Skušam biti tam, kjer se mi v tistem trenutku zdi najbolj pomembno in smiselno.

Matej raziskuje izvire in si prizadeva za ohranjanje čistih voda. (© Polona Klavžar)

Matejevi večji jamarski odkritji sta Bosonogi rov in vhod v jamo Obrh - Čolnici. (© Polona Klavžar)

V društvih imate možnost, da uveljavite pedagoški talent. Ste profesor zgodovine in geografije in v društvih vas radi uporabijo za predavatelja.

Ja, to je še ena stvar, kjer se dobro počutim, sploh če so predavanja o temah, ki jih živim ali raziskujem. Tudi društva od drugod me povabijo predavati, zadnje čase celo občine. Ta sposobnost podajanja snovi drugim je v človeku. Imam tudi dobrih deset let delovne dobe v šolstvu, v različnih šolah – od osnovnih, srednjih do vzgojnega zavoda v Planini. Vedno sem iskal predvsem stik z mlajšimi in starejšimi generacijami, srednja generacija me pa kar sama najde. Delo v majhnih skupinah mi je najbolj fajn. Predavanja, predstavitve, terensko delo so prostor za zaključeno skupino ljudi, kjer imaš možnost vprašanj, odgovorov, izmenjave mnenj. Najbolj obiskano predavanje do zdaj pa je bilo v Ljubljani v okviru Univerze za tretje življenjsko obdobje pri profesorju Juriju Kunaverju. Tam je bilo skoraj 400 ljudi.

Bili ste direktor Javnega zavoda Snežnik. Kako ste se znašli v tej vlogi?

To je bila dragocena izkušnja. Javni sektor je posebna stvar. Z veseljem sem povsod učil. Je pa res, da se sistem spreminja v neko birokratizacijo in nerazumne zgodbe, pa naj bo to šolstvo ali drugi javni zavodi, in je kar boljše, da nisem v javnih funkcijah. Včasih ne znam biti tiho, če kakšna stvar ni ravno po mojem mnenju. V takih funkcijah pa je treba biti kar malo poslušen do ustanoviteljev. Javni zavod za kulturo in

turizem grad Snežnik je bil ustanovljen z dobrim namenom, a se je vse čisto spremenilo. Država je pojedla besedo in ni dala upravljanja posestva občinskemu zavodu. Zavod deluje super, a to ni tisto, zaradi česar je bil ustanovljen.

Ne odstopate radi od svojega, ne?

Odvisno. Pri družinskih stvareh ali društvenih prostovoljnih zlahka. Tam nimam težav se prilagoditi ali čisto popustiti. Pri kakšnih načelnih ali življenjsko-geografskih vprašanjih, ki govorijo o izkušnjah, pa zelo težko ali ne. Voda običajno teče navzdol in tudi če sveti Peter reče, da ne, se ne bom strinjal. Tukaj pa res ne odstopam.

» Mene očitno nagovarja ta povezanost s preteklostjo, pa naj bo zgodovinska ali geološko-geografska.«

Pogovarjava se sredi epidemije COVIDA-19, ki je spremenil tudi naše potrošniške navade. Vaših pa ne, a ne?

Ne, čisto nič. Koronavirus ali neka taka epidemija je tudi priložnost za nas, ki smo na podeželju. Že tako trgovino obiščemo redko, takrat pa z listkom, da še malo razmislimo, kaj lahko z njega sčrtamo ali kaj lahko doma naredimo. Kaj pomeni ta virus za naš način življenja? Vprašanje, ki si ga že nekaj let zastavljam, pa tudi s kolegi se pogovarjamo o tem, je: »Zakaj bi moralo podeželje biti mesto?« To nam ne gre v glavo. Ob tem virusu ali kaki drugi stvari, ki se bo zgodila v prihodnje, se bo to pokazalo.

Govorimo o razvoju podeželja, ohranjanju kmetijstva, evropskih projektih in svetovnih usmeritvah, doživljamo pa, da smo v 20 letih praktično izgubili podeželje, kmetijstvo. Postajamo mini mesteca, vsaka vas s petimi hišami je že skoraj Ljubljana, Ljubljana pa je New York. Te logike ne razumem, nimam pa odgovora na vprašanje, zakaj se je ta želja v nas pojavila. Ali je to sprogramirano v nas, da si želimo več in da je tisto, kar nam predstavijo, nek vrh našega razvoja? V naravi, tisti osnovni, tega ni. Nekaj več iščemo ljudje. To je super, narava pa to prej ali slej ustavi. Starejši možakar mi je rekel: »Če je običajno okoli vasi ene pet srnjakov čez leto, kako bi se ti zdelo, če bi jih bilo tukaj naenkrat 500?« »Ne vem,« sem mu rekel. »Ne bi bilo solate pa zbijal bi jih na cesti.« »No, saj tako približno je pa z ljudmi. Vsepovsod moramo biti, čedalje več nas je.« Mogoče nas je res preveč. V Sloveniji se s tem niti nimamo kaj ukvarjati, ta dva milijona.

Kaj računate, da boste letos pridelali?

Bog daj, da bilo kaj dežja. Lansko leto se je por sam nasejal, ker ga pustimo v cvet. Bob se je sadil, čebulček, zimski česen. Solata in stročnice bodo. Pri naših na Škriljah se trudimo, da imamo vsaj pet starih sort fižola, pri krompirju mešamo nova semena s starimi bloško-dolinskimi, da jih ohranimo. Nekaj starejših sort koruze imamo, lani se je mlela. Žito dobimo od moje partnerke Polone iz Raven pri Cerknem. Rdeča pesa bo, grah, korenje, zelje, repa, skratka vse, kar smo imeli od leta 1980 do 1990, ko sem bil otrok. Tega na Notranjskem ne more zmanjkati. Kar se pa tiče ostalega, kar smo dobili kasneje, od paprike do paradižnikov, na to pa ne moremo nič kaj dosti vplivati. Kakor se bo odločilo vreme.

Ko bo časopis izšel, bo sveti Jurij (po novem 23., po starem 24. april) že mimo. Mejnik obnašanja na podeželju, ste mi enkrat rekli.

Po ta starem, v Pivki sem videl, da se še zdaj držijo tega, je bilo do njegovega godu dovoljeno hoditi po travi kjerkoli, ker trava še ni dovolj zrasla. Ko je sneg skopnel, so lahko tudi kajžarji in bajtarji pasli vsepovsod, ko je prišel sveti Jurij, se je to zaključilo.

Avtor: **Dejvid Tratnik** Fotograf: **Ljubo Vukelič**

Letos reševali ribe že v začetku aprila

Najverjetneje na celem svetu ni požrtvovalnejše ribiške družine, kot je Ribiška družina (RD) Cerknica, ki ima v upravljanju edinstveno muhasto naravo Cerkniškega jezera. Letos so ribji živeli iz presihajočih jam tako reševali že v začetku meseca aprila.

Kako pogosto in kdaj bo jezero presahnilo, je odvisno od količine padavin. Padavine morajo biti predvsem na območju Bloške planote, Loške doline in Babnega polja, ker se na tem območju nahajajo glavni vodni pritoki Cerkniškega polja. Če pozimi zapade na območju Snežnika veliko snega, se prvo presihanje Cerkniškega jezera premakne v mesec maj, lahko pa celo v mesec junij. Ker je bila letošnja pošiljka snega manj kot skromna, je Cerkniško jezero v celoti presahnilo že v mesecu aprilu. Vodostaj na merilni postaji Dolenje Jezero je namreč že v začetku februarja kazal na nizko gladino Cerkniškega jezera. Lansko leto v tem času je bilo vode v jezeru še enkrat več, in sicer 343 cm. Predsednik RD Cerknica **Miha Urh** je 9. aprila izdal napotke za izvedbo, vključno s preventivnimi ukrepi zaradi koronavirusa. Zapovedal je, da v posamezni reševalni ekipi RD Cerknica ne sme biti več kot pet ljudi, hkrati pa je prosil člane drugih reševalnih ekip, da se reševanja ne udeležuje ribiški podmladek. V akcijah, ki sta sledili, so poleg čuvajske službe RD Cerknica in več

ekip ribičev sodelovali tudi policisti, ki so skrbeli za nadzor. Cerkniška civilna zaščita je priskrbela del zaščitne opreme, za kar se ji najlepše zahvaljujejo. Iz požiralnikov v Rešetu so ribe reševali že 9. aprila. Zaradi zelo razgibanega in blatnega terena je bilo reševanje zelo oteženo. V Rešetu je obtičala jata več kot 50 krapov, težkih od 8 do 17 kilogramov. Vmes je bilo nekaj merskih ščuk. Ribe

so ribiči v vedrih, sakih in rokah nosili do ribnika Rešeto, kjer edino vodno oazo v zahodnem delu jezera zagotavlja umetna pregrada.

Akcijo so nekaj dni pozneje izpeljali tudi v Vodonosu. Reševanje se je na velikonočno nedeljo zavleklo pozno v noč, a ribiči so bili veseli, saj so pred smrtjo rešili kar nekaj merskih ščuk in linjev, polnih iker. Konec meseca aprila so presahnilo še jame v Zadnjem kraju. Ravno tedaj je Upravni odbor RD Cerknica v skrbi za domorodne ribe v skladu s 7. členom Pravilnika o športnem ribolovu soglasno sprejel sklep o prepovedi lova in uplena linja v vseh vodah Ribiške družine Cerknica. Linj ali po domače »šlajn« se je namreč začel predčasno razmnoževati in odlagati svoje ike.

Člani Ribiške družine Cerknica že več kot 64 let dokazujejo, da so dobri gospodarji, upravitelji in varuhi voda cerkniškega ribiško-gojitvenega revirja, še posebej zahodnega dela presihajočega Cerkniškega jezera. Cerkniško jezero ne izbira, kdaj bo presahnilo, so pa ribiči na to težaško delo vedno pripravljani, pa naj bo to huda poletna pripeka, deževna jesenska noč ali pa prava notranjska zima pri -20°C .

Avtorica: **Maruša Opeka** Fotograf: **Ljubo Vukelič**

V aprilu so se razmere stabilizirale

Po sprejetju in uveljavitvi vseh ukrepov s strani države so se razmere v mesecu aprilu tudi na lokalni ravni stabilizirale. Kot ugotavljata župan Marko Rupar in poveljnik Civilne zaščite Cerknica Matjaž Knap, so občani zgledno sledili določilom o omejitvi gibanja, druženja, nošenja zaščitne opreme.

Po podatkih štaba Civilne zaščite Cerknica so policisti Policijske postaje Cerknica, ki pokrivajo občino Cerknica, Loška dolina in Bloke, do konca aprila zaradi kršitev odloka o zbiranju na javnih mestih in nedovoljenih prečkanj občinskih mej izdali skupno 102 opozorili. Od tega je bilo izdanih tudi devet predlogov za uvedbo prekrškovnega postopka na Zdravstvenem inšpektoratu RS. Največ, 85 odstotkov, kršitev je bilo v občini Cerknica, z 10 odstotki sledi občina Bloke, 5 odstotkov kršitev so zabeležili v Loški dolini. Tudi policisti opažajo, da se velika večina občanov vseh treh občin zgledno drži ukrepov.

Cerkniški štab trenutno sestavljajo župan občine Cerknica **Marko Rupar**, poveljnik **Matjaž Knap**, namestnik poveljnika **Uroš Skuk**, **Blaž Kranjc** in **Eva Turšič**. Poleg članov Civilne zaščite Cerknica je v štabu vsak dan tudi eden od uslužbencev Občine Cerknica. Pomoč pri obvladovanju epidemije je sicer ponudilo kar 100 prostovoljcev različnih poklicev in znanj. CZ je aktivirala člane Združenja šoferjev in avtomehanikov Cerknica za pomoč policistom na kontrolnih točkah, prostovoljce za pomoč obnemoglim pri nakupih ter za izvajanje varovanja otrok na domu in seveda šivilje. Na pobudo župana Marka Ruparja, ki se je zavzel za dobavo blaga in pridobitev krojev, so tudi v občini Cerknica po vzoru drugih občin konec marca začeli s šivanjem mask. Cerkniške šivilje so sešile več kot 4200 kosov. Večino so razdelili pred Večgeneracijskim centrom Cerknica, kjer so bili občanom na voljo tudi razkužila in zaščitne rokavice. Pralne maske pa so predstavniki CZ in gasilci raznesli tudi po oddaljenih krajih in zaselkih. Občanom so jih pustili kar v nabiralnikih. Kirurške maske, razkužila in rokavice je Občina Cerknica zagotovila tudi gasilskemu društvu. Prevzem zaščitnih sredstev je po predhodnem dogovoru še vedno mogoč.

Klicni center na telefonski številki 01 70 90 632 in prek elektronske pošte corona@cerknica.si in info@cerknica.si deluje od 16. marca 2020. Na vprašanja odgovarjajo delavci občinske uprave in predstavniki civilne zaščite, ki so poleg vrste vprašanj prek elektronske pošte prejeli več kot 360 klicev. Vsa vprašanja so obravnavali prednostno in

poskušali poiskati rešitve za težave občanov in občanov. Na podlagi evidence, ki jo vodijo, so v prvih dneh zaznali največ vprašanj glede zaščitne opreme in urnikov lekarn, črpalk, prodajaln, tehnične opreme za učence ... V zadnjih tednih je bilo veliko povpraševanja po dovolilnicah. V štabu CZ Cerknica so jih izdali več kot 400. Največkrat so jih občani potrebovali za oskrbo obnemoglih svojcev v drugih občinah, v zvezi z urejanjem kmetijskih zemljišč in nakupi specializiranih kmetijskih izdelkov.

Občina Cerknica se je prek CZ Cerknica povezala s policijo, redarstvom, zdravstvenim domom, javnimi zavodi, podjetji, različnimi inštitucijami tako na regijski kot državni ravni. Župan Marko Rupar se je 22. aprila v Postojni udeležil srečanja županov vseh desetih občin, ki so vključene v Regijski štab Civilne zaščite za Notranjsko, z ministrom za obrambo **Matejem Toninom**. Poleg ministra so se srečanja udeležili še poslanca **Iva Dimić** ter **Andrej Černigoj**, poveljnik Civilne zaščite Slovenije **Srečko Šestan** in poveljnik štaba Regijske CZ za Notranjsko **Sandi Curk**. Minister Tonin je dejal: »Če po enem mesecu potegnemo črto, nam gre v Sloveniji zelo dobro. Kličejo me ministri drugih evropskih držav in me sprašujejo, kako delamo, da smo tako uspešni. Eden izmed razlogov so prav gotovo naša civilna zaščita in vse ostale službe. Od tukaj naprej pa je zelo pomembno, kako bomo ravnali naprej. Treba bo prilagoditi ukrepe, da bomo lahko s tem virusom nekaj časa živeli. Potrebno bo imeti dovolj zaščitne opreme, bistveno pa je, da našega življenja in gospodarstva ne ustavimo.«

Stran ureja: **Maruša Opeka** Fotograf: **Ljubo Vukelič**

Semaforizacija križišča na Uncu

Promet v križišču v središču Unca po novem ureja semafor. Križišče je bilo namreč nepregledno in nevarno za vključevanje avtomobilov, ki so prihajali iz smeri Ivanjega sela in Hribc. Velike težave s prečkanjem regionalke so imeli tudi pešci in kolesarji. Občinska uprava je pri prometni ureditvi upoštevala pozive krajanov, da promet uredijo s semaforjem. Kljub bojzani, da naj bi semafor vplival na pretočnost prometa, župan **Marko Rupar** miri, da bo rdeča luč na cesti Unec–Rakek ali obratno zasvetila samo ob čakajočem avtomobilu iz smeri Ivanjega sela ali Hribc. Semaforizacija križišča je Občino Cerknica skupaj s celotno ureditvijo komunalne infrastrukture (vodovod in meteorna kanalizacija) in pločnika stala 135.000 evrov. ■

Asfaltiranje cest

Delavci Cestnega podjetja Koper so pred dnevi asfaltirali dva odseka lokalnih cest v občini Cerknica. Preplastitve je bil potreben dotrajan odsek v dolžini 200 metrov na lokalni cesti Cajnarje–Lovranovo pri naselju Slugovo. Pred časom je občina že financirala izdelavo drenaže ob cestišču. Asfaltiranje odseka bo Občino Cerknica stalo 23.600 evrov. Še dodatnih 10.000 evrov pa bo porabila za ureditev odseka pri Svetem Vidu v dolžini 190 metrov. Kot pojasni **Samo Mlinar** iz cerkniške občinske uprave, so sredstva zagotovili iz naslova rednega vzdrževanja, saj v letošnji zimski sezoni ni bilo veliko izdatkov za zimsko službo. Direkcija za infrastrukturo pa je poskrbela za preplastitev posamičnih, dotrajanih delov ceste od Martinjaka do Marofa. ■

Dela na odseku zaključena v roku

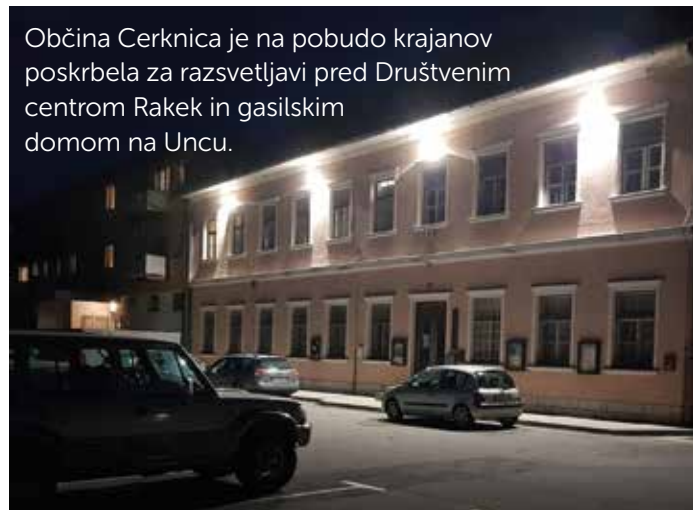
Delavci Javnega podjetja komunala Cerknica, d. o. o., so zaključili z rekonstrukcijo odseka ceste od Cerknice proti Dolenjemu Jezeru v dolžini 100 metrov – od stanovanjske soseske proti pokopališču. Kljub izrednim razmeram je župan **Marko Rupar** zadovoljen, da so bila dela narejena v predvidenem roku. V okviru investicije, vredne nekaj manj kot 57.000 evrov, so sanirali spodnji ustroj cestišča, vodovod, meteorno kanalizacijo, preplastili cestišče in rekonstruirali pločnik. Pomembna pridobitev je ravno širši pločnik, ki bo v širini dveh metrov služil pešcem, v širini enega metra pa kolesarjem kot enostranska steza, ki je usklajena z načrtovano kolesarsko povezavo od Cerknice do Dolenjega Jezera. Kolesarsko stezo bodo začeli graditi predvidoma prihodnje leto. ■

Sporen napis

Občinska uprava Občine Cerknica obžaluje, da se je v Grahovem med velikonočnimi prazniki spet zgodil incident. Vandali so namreč popisali spomenik domobrancem v Spominskem parku Grahovo. Župan **Marko Rupar** je obsodil tovrstne provokacije in občane pozival k strpnosti. Pravi, da bomo morali biti zlasti v teh kriznih časih, v boju z zahrbtnim virusom, enotnejši kot kdajkoli prej. Župan se je zavzel, da se spomenik čim prej očisti. 24. aprila so specializirani izvajalci poskrbeli za odstranitev spornega napisu. ■

Občina Cerknica je na pobudo krajanov poskrbela za razsvetlavi pred Društvenim centrom Rakek in gasilskim domom na Uncu.

SARS-CoV-2: Iz Vuhana v Cerknico

COVID-19, bolezen, ki jo povzroča novi koronavirus, je dodobra pretresla in spremenila svet. V pričujočem članku izpostavljam najzanimivejše in uporabne informacije o bolezni in virusu, ki vam utegnejo priti prav.

SARS-CoV-2 je virus, ki beli glave znanstvenikov, saj se obnaša zelo nenavadno. Okuženi so kužni že dosti prej, preden razvijejo simptome; Kitajci trdijo, da ponovno zbolijo 14 odstotkov okuženih; Italijani dokazujejo, da tretjina pacientov, ki so COVID-19 preboleli, razvije le sled protiteles, 5 odstotkov pa sploh ne; Kitajci so potrdili, da je novi koronavirus kar tisočkrat bolj nalezljiv kot virus SARS iz leta 2002. Prav ta nalezljivost je najbolj nevarna, saj se v primeru epidemije okuži ogromno število ljudi. Čeprav le redki potrebujejo zdravniško pomoč, je pacientov naenkrat toliko, da brez omejitev socialnih stikov ne zdrži noben zdravstveni sistem. Zato so bile karantene držav nujno potrebne. V hudo prizadetem Bergamu v Italiji so marca pokopali sedemkrat več ljudi kot lani v tem obdobju.

Zanimivo je, da so znanstveniki v nemškem kraju Gangelt, ki ima toliko prebivalcev kot občina Cerknica, testirali približno 10 odstotkov prebivalstva, ker se je v tem mestecu na pustni povorki z virusom SARS-CoV-2 okužilo ogromno ljudi. Nikjer na svetu do tedaj ni bil testiran tako velik del prebivalstva. Ugotovili so, da je bilo 15 odstotkov pacientov imunih na virus in da je smrtnost 0,37 odstotka. Dodajmo izsledke Islandcev, ki so naključno testirali 10 odstotkov celotnega prebivalstva in ugotovili, da 50 odstotkov okuženih sploh nikoli nima simptomov, a virus širijo. Velika večina se okužbe bržkone sploh ne zaveda ali pa misli, da je prebolela manjši prehlad.

Virus se prenaša tudi po zraku

V skladu z do zdaj edino znanstveno študijo na tem področju virus SARS-CoV-2 na kartonu preživi do 24 ur, na steklu in jeklu od dva do tri dni in na bakru le nekaj ur. V skladu s taisto študijo lahko virus ostane v zraku

v aerosolih do tri ure. V začetku aprila so Japonci objavili dokumentarec, kjer so s pomočjo občutljivih kamer dokazali, da se kapljice, ki jih človek izloči pri kihanju, kašljanju in glasnem govorjenju, v zraku na mikrodolcih prahu ohranijo še zelo dolgo. V teh kapljicah so tudi virusi. Virologija nas uči, da je za

» Čeprav le redki potrebujejo zdravniško pomoč, je pacientov naenkrat toliko, da brez omejitev socialnih stikov ne zdrži noben zdravstveni sistem.«

okužbo z virusom potrebna zadostno velika količina virusa. Zato okužba na tak aerosolni način z običajnimi koronavirusi ne bi bila mogoča ali pa bi bila zelo malo verjetna. Zaradi ekstremne nalezljivosti SARS-CoV-2

pa okužba na tak način ne le, da je mogoča, ampak je celo dokumentirana: na avtobusu v kitajskem Hunanu so se okužili potniki, ki so od prenašalca sedeli štiri metre in pol stran. In to še ni vse. Na istem avtobusu se je okužil tudi potnik, ki je na avtobus vstopil 30 minut po tem, ko ga je okuženi že zapustil.

Osebna zaščita proti virusu

Spričo navedenega je logično, da je uporaba mask v javnih zaprtih prostorih nujna, da bi zajezili širjenje novega koronavirusa. Če boste imeli masko iz blaga ali medicinsko masko, sebe z njo ne boste zaščitili. Če pa ste slučajno okuženi z virusom, boste s to masko lahko reševali življenja, ker boste kapljice ob govorjenju, kašljanju in kihanju širili bistveno manj. Če boste v trgovini srečali okuženega, ki bo nosil masko, bo dosti manj verjetno, da vas bo okužil. Če želite zmanjšati okužbo, poskrbite, da je vaša maska na zunanji strani vedno suha. Virus se namreč »lepi« na mokre površine. Zato bombažne maske za zaščito niso najprimernejše. Če pa jih imate, jih

menjajte pogosto. Medicinske maske zdržijo približno dve uri. Potem jih nemudoma zavržite. Maske, ki zaščito nudijo tudi vam, so maske PPF2 in PPF3. Slednje imajo respirator in zdržijo šest do devet ur ter zadržijo 99 odstotkov virusa. Maske PPF2 pa nimajo respiratorja in zadržijo do 95 odstotkov virusa. Njihova prednost je v tem, da lahko nekatere operete na 90 stopinjah, torej jih lahko uporabite večkrat. Ne skrbite, če maske ne zadržijo 100 odstotkov virusa. Pomnite, da mora biti količina virusa zadostna, da se okužite. Zato je priporočljivo, da tudi z masko držite varnostno razdaljo 150 cm ali še bolje 200 cm in zmanjšate nevarnost okužbe. Previdneži prisegajo na obrazne maske (t. i. plinske maske – civilne ali vojaške), saj se lahko okužba zgodi tudi prek oči. A za zaščito zadoščajo že primerna zaščitna očala.

Pisarne oz. javne prostore zračite s prepihom vsako uro, saj boste tako v zunanje okolje posesali mikrodelce, ki krožijo v zraku in na katerih je lahko virus. Ne pozabite na higieno rok. Zaščitne rokavice so koristne, a virus prodira tudi skozi njih. Če imate na eni roki več rokavic hkrati, je zaščita boljša. Najbolj rezistentne so nitrilne rokavice. Rokavice iz lateksa in kavčuka so slabše. Zato si vedno po stiku z rizičnimi površinami umijte roke. Drgnite si jih z milom najmanj dvajset sekund in jih dobro sperite in obrišite. Priporočeno je, da si roke umivate od 45 sekund do ene minute. Milo virusa ne ubije, a z milom in drgnjenjem ter spiranjem večino virusa spravimo z rok. Tudi razkuževanje ima podoben učinek. Najbolje je storiti oboje – umiti si roke in jih razkužiti. Ključno je, da na rokah ostane čim manj virusa, saj vas majhna količina ne more okužiti.

Ko prinesete domov stvari iz trgovine, imate na voljo dve taktiki. Ena je, da vse, kar ste prinesli, dobro zdrgnete s praškom za pomivanje posode in sperete (zelenjavo in sadje samo spirate z veliko vode). Druga pa je, da stvari, ki ste jih prinesli, za nekaj dni odložite v klet ali kak drug neobljuden prostor in počakate, da virus na njih odmre. Ne pozabite razkužiti tudi volana, menjalnika in drugih predelov v avtu, ki se jih pogosto dotikate.

Razkužite mobilni telefon vsakič, ko se vrnete domov. Dokazano je, da je na mobilnem telefonu več škodljivih mikroorganizmov in virusov kot na WC-deski ali školjki.

Najboljša zaščita je, da se do razvoja cepiva ali zdravila zmanjšujejo osebni stiki. Vedno ohranjajte osebno razdaljo vsaj 150 cm (ali še bolje 200 cm). Če z ljudmi ne živite skupaj ali z njimi niste intimno povezani, se jih ne dotikajte. Več naročajte po internetu in manj hodite po trgovinah. Plačujte po predračunu in ne po povzetju. Pošto pustite v nabiralniku en dan, da virus na njej

» Uporaba mask v javnih zaprtih prostorih je nujna, da bi zajezili širjenje novega koronavirusa.«

odmre. Delo doma je boljše kot delo na sedežu podjetja ali v pisarni. Prvič, ne boste zgubljali časa za pot. Drugič, ne boste po nepotrebem obremenjevali okolja zaradi uporabe avtomobila in drugih prevoznih sredstev. In tretjič, ne boste na bolniški, ker se boste težje ali pa sploh ne okužili z virusom (velja tudi za gripo!). Opozorite na to delodajalca. V Jugovzhodni Aziji so v karantenah ugotovili, da je delo od doma vsestransko koristno in ga bodo marsikje ohranili tudi po pandemiji.

Nasveti za ohranitev zdravja in odpornosti

Če ste prehlajeni in niste prepričani, ali ste zboleli za COVID-19, ostanite doma, da ne okužite drugih. Časi odhoda na delo s povišano temperaturo in bolečim grlom so minili! Obstaja test, ki ga priporočajo korejski zdravniki. Močno zajemite sapo in jo zadržujte 10 ali 15 sekund. Če zdržite, je vse v najlepšem redu. Če tega nikakor ne morete in vas vedno znova posili kašelj, pokličite zdravnika, mu povejte za rezultat testa in ga prosite za nasvet.

Za boljšo odpornost lahko jemljete do 1 gram vitamina C, vendar morate ob tem piti veliko vode, da ne pride do mikrokristalizacijskih jeder v ledvicah in pozneje nastanka ledvičnih kamnov. Koristno je jemati še vitamin D in betaglukan. Še nekaj »domačih« nasvetov. Tudi sicer je dobro piti več vode in se redno rekreirati na svežem zraku. Kisik je sovražnik infekcij, zato je dobro, da spite ob odprtem oknu. Zeliščarji priporočajo inhalacije eteričnega olja sivke. Dovolj je inhalacija ene kapljice v pol litra vrele vode enkrat ali dvakrat na dan. Nekateri tudi pravijo, da se je dobro izogibati gaziranim pijačam, drugi, da je dobro zaužiti žlico olivnega olja zjutraj in zvečer. Ne pozabite, da so bili številni ljudje v stiku z virusom SARS-CoV-2, a niso zboleli. Naključij ni. Zato poskrbite zase.

Predvsem pa srečno in zdravo!

In memoriam: Jože Vidic (1938–2020)

Ko sem izvedel za smrt župnika Jožeta Vidica, sem vest posredoval Tomažu, prijatelju iz mladosti. K sreči je bila njegova telefonska številka še vedno v mojem aparatu. Odgovor, ki mi ga je poslal, mi je bil v veliko veselje, saj je novica o župnikovi smrti tudi njega navdala s hvaležnostjo za vse, kar sva doživela ob njem. Svojo izkušnjo z njim je zajel v besede: »Velik človek, s še večjim srcem. V bistvu edini, ki ga poznam, ki je celo življenje posvetil soljudem.« Moji prvi globlji spomini na župnika Vidica segajo v čas verouka. V višjih razredih šole nas je sprejel v svojo učilnico in nam podajal veroučno snov na svoj neposreden in zanimiv način. Očitno je bilo, da to ni navadna šolska snov, saj je vsebino vere rad prepletal

s primeri iz vsakdanjega življenja. Kot pristen Don Boskov učenec je imel rad to, kar imajo radi v življenju mladi. Na nevsiljiv način nam je bil blizu v vsem, kar nas je zanimalo ali vznemirjalo. Vendar pa nas ni ujčkal; za kaj takega pri tako klenem Gorenjcu ni bilo prostora. Ni bil sentimentalni, nikoli se ni prilizoval. Bil je prej zahteven, včasih do nadležnosti. Ko si slišal njegov: »Ali bi ti to naredil?«, si vedel, da ne bo umika. Da boš prej ali slej klonil, kajti on je zaupal vate in verjel, da boš to lahko opravil. Poleg tega pa je bil zgled s svojo požrtvovalnostjo. Mislim, da je bila v tem tista sila, ki mu je pomagala premagovati prepreke na poti. Kot vsi srčni ljudje je znal dobro opazovati svet okrog sebe. Med prvimi je prepoznava potrebe župljanov in se trudil, da bi na njih odgovoril. Ker ni vozil avtomobila, je s svojo značilno umirjeno hojo in rahlo sklonjenim tilnikom, pripravljenim

© Jože Žnidaršič

v spoštljiv pozdrav, hodil peš po opravkih. Ko pa je bil doma, v župnišču, so mnogi prihajali po pomoč in samo on ve, kolikim je pomagal. Morda tega ne ve niti on sam, le dobri Bog. Nekateri so mu to dobroto očitali, češ da je naiven, da se pusti prinašati okoli. Morda res. Mislim, da je raje dal kot premišljeval o vseh posledicah svoje darežljivosti. Imel je pač temeljno in nepokvarljivo zaupanje v dobro v človeku. Verjel je, da dobro, ki ga stori drugemu, enkrat že obrodi dober sad. Že mlad je spoznal svoj poklic za duhovnika. Ko je to odločitev povedal staršem, ga je mislim da oče peljal v Ljubljano k frančiškankam, toda mladega Jožeta to ni privlačilo. Nadaljevala sta pot k salezijancem in takoj je v srcu zaznal, da je to pravo zanj.

To je bilo tisto, po čemer je hrepenel in temu klicu se je ves predal. Rad je bil duhovnik. Spominjam se, da smo se leta 2002, ko sem se udeležil Uskovniških tednov, na lep sončen dan vzpenjali k Vodnikovim kočam. Hodili smo v gosjem redu, sam pa sem se znašel za njim in sva vodila sproščen pogovor. Govoril je o svobodi duhovniškega poklica in to me je vznemirilo, da sem ga nejeverno vprašal: »Ali res mislite, da je biti duhovnik nekaj, kar daje svobodo?« Z vso odločnostjo in prepričljivostjo mi je odgovoril: »Seveda. Ni poklica, ki bi dal več svobode kot ta.« Požrl sem slino in se zamislil. Le dve leti zatem sem povsem nepričakovano postal njegov sodelavec v mladinskem centru v Cerknici. Tega si prej res ne bi predstavljal, le njegovemu pogumu in preroškemu duhu se imam zahvaliti, da sta to postali prelomni leti mojega življenja. Pri delu z njim sem okusil svobodo, ki jo

omogoča duhovniški poklic. Odprlo se je novo poglavje v knjigi mojega življenja in v tem času sem tudi sam dozorel za odločitve za redovnika, sicer ne salezijanca, ampak kapucina. Bil je vesel te moje odločitve in jo je razumel. Vem, da me je opazoval, ko sem delal z mladimi. Morda sem bil včasih z njimi premalo potrpežljiv, toda Jože me je učil predvsem s svojim zgledom. Način, kako je on znal z mladimi, je dar, je karizma. Tega se ne naučiš na tečajih. Je šola srca. V stiku z njim ni nihče odšel brez občutka, da je bil opažen. Vsakomur je namenil kakšno besedo, če ne drugega, vsaj momljajoči: »No, si prišel, si prišel!« Nikoli ni gledal skozi človeka. Jože je bil tam in bil je za nas. Trideset let je bil župnik v Cerknici. Vsakdo izmed nas ima svojo lastno izkušnjo z njim in prepričan sem, da nihče izmed nas ne more zanikati tega, da v svojem srcu ni nosil skritih namenov. V to sem prepričan, ker se je sam imel za preprostega učenca. Ni posedoval ne denarja, ne vednosti, ne spretnosti, s katerimi bi očaral. Če je kaj imel, je prejel in je zato posredoval naprej. Mislim, da je v tem velika resnica njegove osebnosti. S čim je pritegnil ljudi? Saj ni imel ne izbrušenega govora, ne umetniških talentov, ni znal trikov kot na primer njegov učitelj Janez Bosko. Imel je srce, ki je razdajalo, kar je prejelo. In zato se nam je priljubil. Na nek način je bil podoben naši naravi. Kot Cerkniško jezero, ki vase sprejema vodo, da se napolni, pa le toliko, da jo potem lahko odda tja, kjer jo potrebujejo. Včasih pa ostane povsem suho in takrat pokaže svoje ubogo drobno in ponižno čaka in prosi vode. Pa ne zase, ampak za vse, brez razlik. Vsakogar sprejme in vsakomur ponudi svoj skromni kotiček, kjer se lahko odpočije, sprosti ali okrepi. In najpomembnejše, nikoli se ne pusti ujeti v sebičnost. Ne dovoli si betoniranja bregov srca, da bi zase zadrževalo, kar mu ne pripada. Ker v srcu ve, da je ubog. To je najpomembnejše zato, ker je večno. Ko je Jože Vidic prišel za župnika v Cerknico, je bila ena prvih stvari, ki jih je storil, ta, da je lastnoročno kopal s krampom jarek za položitev ogrevalnih cevi med farovžem in župnijsko cerkvijo. Najbrž je to še takrat, v tistih časih,

bilo videti nekoliko smešno. Lahko pa ima danes, poleg rahlo ogrevane cerkve v mrzlih zimskih jutrih, tudi simbolno sporočilo. Jože Vidic nas je povezoval. Bil je tihi pričevalec za vse Cerkničane, ki vliva upanje za prihodnost. V obliki zlatega taborskega priznanja mu je priznanje prišlo tudi s strani občinskih predstavnikov. Leta 2007 so prepoznali njegovo »dolgoletno požrtvovalno in nesebično delo ter pomemben prispevek in zasluge za napredek in razvoj kraja«. 2014 pa so mu podelili tudi naziv častni občan. Iz osebne izkušnje z njim vem, da je v vsem, kar je delal, imel za cilj vernike voditi k daritvenemu oltarju. Iz te vere je ustanovljal vse mogoče glasbene in dramske skupine, orkester, animatorje, zakonske in biblične skupine, organiziral obnavljanje cerkva in drugo. V tem naporu so se oblikovala srca več generacij Cerkničanov in prek Uskovnice na tisoče mladih. To bo ostalo za večno. Vse drugo, kar je materialnega, pa bo tako kot vedno prej ali slej zapisano koncu. Še tako dobro zasnovan pastoralni načrt, trdno zgrajena zgradba ali ustanova bodo enkrat postali zastareli in sčasoma neuporabi. To je zakon življenja, ki ne pozna izjem. Morda je ta grenka izkušnja vodila Slovenca, da je utrujen zavzdihnil: »Dobrota je sirota.« Jože Vidic ni nikoli rekel česa podobnega. Zanj bi lahko veljale neke druge, večne besede: »Dobrota nikoli ne mine.« Dragi Notranjec, lahko si ponosen, da je Jože Vidic uspel med nami dati od sebe tisto najboljše, kar je v njem. Pravim v sedanjiku, ker v veri prepoznavam, da živi pri Bogu. Da ima sedaj, ko to pišem, z mano rad to, kar pišem, in da ima s tabo rad, kar imaš rad ti. In naj zaključim z besedami svojega dragega prijatelja iz mladosti, Tomaža, ki naju je Jožetova smrt zopet na kratko združila. Svoje sporočilo je zaključil takole: »Bil je poosebljena svetloba in naj njegova duša sveti še naprej.« Zares, ni večjega poklona za kristjana, še posebej za duhovnika, ki je poklican, da postane podoben svojemu Gospodu, izvoru Luči in Luči sami. Počivaj v miru, dragi gospod Jože.

Brat Mitja Marija Ponikvar

Avtorica: Sabina Popek Simšič Fotograf: Ljubo Vukelič

Pojav COVID-19 močan udarec tudi za lokalno gospodarstvo

V zadnjih nekaj mesecih se je svet precej spremenil. Finančni strokovnjaki napovedujejo, da se bo svetovno gospodarstvo soočilo z najhujšo recesijo po »veliki depresiji«.

Urad Republike Slovenije (RS) za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) je konec meseca marca ocenil, da bo imela Slovenija letos od šest- do osem-odstotno krčenje bruto domačega proizvoda (BDP).

Stopnja brezposelnosti lokalno drastično narasla

Po mednarodnih ocenah naj bi se Slovenija v letu 2020 soočila z devetodstotno brezposelnostjo, kar je za celih pet odstotkov več v primerjavi s preteklim letom.

Poslabšanje na trgu dela se že močno kaže. Meseca marca se je število novoregistriranih brezposelnih medletno povečalo za 56 odstotkov, precej pa so se znižali kazalniki pričakovanega zaposlovanja v podjetjih. »Temu lahko seveda pritrdim,« pojasni samostojna svetovalka na Zavodu RS za zaposlovanje v Cerknici **Mojca Weber**. Doda: »Od začetka razglasitve epidemije se je do sredine meseca aprila na zavod prijavilo kar 94 oseb – in to pomeni 20 odstotkov več kot v primerljivem obdobju lanskega leta.« Na cerkniškem zavodu, ki vključuje tudi občini Bloke in Loška dolina, je trenutno v evidenci brezposelnih prijavljenih 433 oseb. »Na začetku je bilo največ prijav s področja gostinstva in osebnih storitev, zdaj pa so prijave z zelo različnih področij,« opazuje Mojca Weber.

Največ težav na področju turizma in gostinstva

V občini Cerknica so zaprti skorajda vsi gostinski in turistični objekti. Tudi v svetovnem merilu je turizem med gospodarskimi sektorji najbolj prizadet. Pričakuje se, da bo ta panoga najdlje čutila posledice pandemije. **Rok Krajc** iz gostilne En Krajcar pravi: »V mesecu marcu nam je promet padel za skoraj 90 odstotkov, v aprilu smo bili nekje na 25 odstotkih.« V gostinstvu imajo redno zaposlenih deset

Po napovedih bo največ posledic kriza pustila v turizmu.

» Na cerkniški zavod za zaposlovanje se je od začetka razglasitve epidemije do sredine aprila prijavilo 94 oseb.«

ljudi, pomagajo pa jim tudi študentje. Odpuščanj ne predvidevajo, je pa na čakanje moralo sedem zaposlenih. »Ob sprejetju ukrepa, da se gostinski lokali zaprejo, smo se hitro organizirali in ohranili vsaj dostavo hrane na dom,

vedli smo vse preventivne ukrepe. Enostavno je bilo na zalogi preveč surovin, ki bi jih bilo treba zavreči, kar bi nam povzročilo še dodatne stroške,« pripoveduje Rok Krajc. Gostom ponujajo tudi prenočišča in trenutno imajo odpovedane vse rezervacije do začetka julija. »V dani situaciji je izjemno težko razmišljati

pozitivno,« se zamisli, »bomo pa v prihodnje zagotovo ohranili dostavo hrane na dom in morda bomo zdaj veliko lažje dobili kader, ko ga bomo potrebovali.«

Predsednik Društva ljubiteljev Križne jame **Gašper Modic** v tem trenutku prav tako težko razmišlja optimistično. Tako kot ostali turistični ponudniki je tudi njihovo društvo čez noč ostalo brez vseh prihodkov. Posledično so morali vsi redno zaposleni v društvu na čakanje. »Najbolj nas skrbi, kako se bo vse skupaj odvijalo po ponovnem

zagonu vseh gospodarskih panog,« je zaskrbljen Modic, ki dodaja, da si seveda želijo obdržati vse redno zaposlene, saj je dober kader težko dobiti, poleg tega pa je za njim dolgoletno usposabljanje. Modic ne dvomi v obstoj društva, saj je zasnovano kot prostovoljno, samostojno, nepridobitno združenje fizičnih oseb, povezanih zaradi druženja, izmenjave izkušenj in strokovnih informacij s področja varovanja in raziskovanja jam ter razvijanja tako imenovanega jamskega turizma oziroma vodenja obiskovalcev po jami. »Kakšna bo dejansko nova realnost za turistične ponudnike, je precej odvisno od tega,« razmišlja, »za katero dejavnost gre. Verjetno bo nekaj ponudnikov propadlo; nekaj jih je zagotovo odvisnih tudi od obiskovalcev Križne jame, saj ti koristijo lokalna prenočišča in lokalne gostinske storitve.«

Izzivi tudi v ostalih gospodarskih panogah

»Trenutno skorajda ni dejavnosti, ki ne bi bila zaradi nastale situacije v težavah,« pojasni **Silva Šivec**, sekretarka na Območni obrtno-podjetniški zbornici Cerknica. Različne sekcije članom posredujejo najaktualnejše informacije. Silva Šivec poudari, da je pri pripravi vladnih ukrepov za gospodarstvo in vse poslovne subjekte ključna tudi vloga Obrtne zbornice Slovenije. Pri tem izpostavi, da vsi postopki prek portala e-vem delujejo nemoteno, še vedno je na voljo tudi svetovanje prek elektronske pošte ali telefona.

Nastala situacija je presenetila tudi podjetje LOA, d. o. o. Kot pojasni direktorica **Eneja Debevec**: »Čez noč so se zaprli šole in vrtci in tudi nekatera podjetja, ki smo jih oskrbovali s sadjem in zelenjavo.«. Na drugi strani pa se je močno povečalo povpraševanje s strani gospodinjstev. Več ljudi je prepoznalo pomen lokalno pridelane hrane in upajo, da bo tako ostalo tudi po koncu epidemije in bodo lahko razširili poslovanje. »Naša glavna dejavnost je oskrba z lokalnimi pridelki in v tem trenutku si želimo, da bi se ljudje zavedali, kako zelo pomembna je samooskrba. Želimo si, da bi več pomoči kmetom namenile tudi pristojne institucije,« pove Eneja Debevec. Pri tem se boji, da bo

» Za nekatera podjetja kriza pomeni drastičen upad naročil, za druga pa odpira nove priložnosti.«

realnost drugačna in se bomo po koncu kriznih razmer kmalu vrnili k ustaljenim navadam.

Tudi v podjetju ebm papst Slovenija iz Podskrajnika so z nami delili izkušnjo s kriznimi razmerami. »Že meseca januarja smo iz našega kitajskega podjetja slišali, da virus predstavlja veliko težavo v gospodarstvu,« na vprašanje glede pripravljenosti na situacijo odgovori prokuristka podjetja **Sara Čučnik**. Da gre za precej resno situacijo, pa jim je bilo jasno že v mesecu februarju, ko so zaposlenim že podali prve informacije in vzpostavili nekaj preventivnih ukrepov. Sara Čučnik pove, da so v mesecu marcu imeli veliko naročil; pokrili so tudi naročila konkurenčnih podjetij. V mesecu aprilu pričakujejo 25-odstotni padec prodaje. Nadaljuje, da je v teh časih nemogoče napovedati, kakšna bo dejansko realna slika. V podjetju je bilo v mesecu aprilu 440 zaposlenih, od tega jih je bilo 20 odstotkov na

čakanju, šest odstotkov pa je takšnih, ki so ostali doma zaradi varstva otrok. »To je seveda problem, da šole in vrtci ostajajo zaprti; in če se situacija ne bo spremenila, razmišljamo tudi v smeri, da v podjetju poiščemo pomoč pri organizaciji varstva našim zaposlenim,« razloži sogovornica. »Velika zahvala gre našim zaposlenim

v prvi liniji, torej vsem v proizvodnji, ki so, kljub pritiskom na začetku razglasitve epidemije, da se tovarna zapre, sledili vsem preventivnim ukrepom, da je proizvodnja lahko potekala nemoteno,« zaključijo.

Postopno sproščanje ukrepov

Vlada je delno sproščanje ukrepov, vezanih na različne gospodarske panoge, začela z 20. aprilom. Svoja vrata so lahko odprle trgovine z gradbenim materialom, vulkanizerji, ponovno se je sprostila ponudba gostinskih storitev pod določenimi pogoji, z mesecem majem pa so oživele tudi panoge, pri katerih gre za osebne storitve – torej frizerski in kozmetični saloni.

V tem trenutku je nemogoče predvideti, kaj bo nastala situacija prinesla na področju gospodarstva. Predvidljivo pa je, da se bodo z največjimi težavami soočala ravno podjetja, ki se ukvarjajo s turizmom.

Odpiramo novo delovno mesto:

Informatik

DELO nadzor informacijskega področja podjetja
OBSEGA koordinacija in uvajanje novih IT sistemov (CRM, ERP)
 optimizacija spletne B2B trgovine, optimizacija skladiščnega sistema

NUDIMO zaposlitev za nedoločen čas s poizkusnim obdobjem, enoizmensko delo
 timsko delo v uspešnem kolektivu

PRIJAVE pošljite na heda@alpod.si oz za več informacij pokličite na 01 707 14 02.

Podroben opis delovnega mesta na www.Floor-Experts.si in www.alpod.si.

Odpiramo novo delovno mesto:

Vodja proizvodnje

DELO celovito vodenje proizvodnje (sprejem naročil do oblikovanja delovnih nalogov)
OBSEGA planiranje proizvodnje, ter nadzor vhodnih materialov
 organizacije dela, razporejanja in koordinacije aktivnosti
 skrbi za kakovost proizvodnje

NUDIMO zaposlitev za nedoločen čas s poizkusnim obdobjem, enoizmensko delo

PRIJAVE pošljite na heda@alpod.si oz za več informacij pokličite na 01 707 14 02.

Podroben opis delovnega mesta na www.Floor-Experts.si in www.alpod.si.

Vir: Lokalna akcijska skupina (LAS) Notranjska

Lokalna ponudba živil tudi na dom

V času, ko se v strahu pred okužbami izogibamo trgovin in se je ponudba tujih živil nasploh zmanjšala, smo se še bolj začeli zavedati, kako pomembna je lokalno pridelana hrana. Projekt Z roko v roki do kakovostne prehrane, sofinanciran iz sredstev Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, je bil prvotno usmerjen k izboljšanju tovrstne ponudbe v vrtcih in šolah.

V LAS Notranjska so aktivnosti hitro prilagodil novim razmeram in se usmerili k predstavitvi lokalne ponudbe gospodinjstvom.

Da zanimanje raste, je opazila tudi **Eneja Debevec** iz podjetja Loa, d. o. o., ki živila dostavlja po domovih. V podjetju, enem od partnerjev projekta, so lokalno zelenjavo in sadje prej dostavljali nekaterim vrtcem in šolam, zdaj pa tedensko dobijo že več kot sto naročil za dostavo živil po gospodinjstvih. Sveže sadje in zelenjavo, marmelado in sokove priskrbijo z različnih slovenskih kmetij. Kot nam je povedala Eneja Debevec, si želijo več sodelovanja tudi s ponudniki iz Cerknice in okolice. Seveda razumejo, da so lanske zaloge na manjših kmetijah že pošle, zato pa jih že zdaj vabijo k sodelovanju v novi sezoni.

Podjetju je nasproti stopila tudi Občina Cerknica in pomagala do ustreznih in predvsem večjih skladiščnih prostorov, brez katerih ne bi šlo.

Seznam lokalne ponudbe hrane

Seznam ponudbe hrane iz naših krajev najdemo tudi na spletu, za kar so poskrbeli pri LAS Notranjska v sodelovanju z RRA Zeleni kras in LAS med Snežnikom in Nanosom.

Da bi prebivalcem olajšali dostop do lokalne hrane, so pripravili seznam lokalne ponudbe. Vanj so vključeni vsi ponudniki, ki so se do sedaj odzvali vabilu in posredovali seznam živil, ki jih imajo trenutno na zalogi. **Zdenka Žakelj** nam je povedala, da bodo seznam sproti posodabljali z novimi ponudniki, ki bodo poslali podatke.

Hkrati pridelovalce spodbujajo, da že zdaj razmišljajo tudi o morebitni širitvi pridelave, da bi tako pozneje lažje nastopali kot ponudniki za javne zavode in da bi se lahko tudi samooskrba prebivalstva povečala. Podatki Statističnega urada RS namreč kažejo, da je stopnja samooskrbe pri zelenjavi, sadju in krompirju manj kot 50-odstotna, nekoliko se poveča pri žitih in mesu. Edino pri jajcih je samooskrba skoraj 100-odstotna. Čas, ko so se pomena samooskrbe začeli vse bolj zavedati tudi potrošniki, je torej za kmete lahko priložnost za razmislek o možnosti povečanja proizvodnje in ponudbe.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je pozvalo tiste prebivalce, ki imajo možnost obdelave vrtov in njiv, naj to v čim večji mogoči meri izkoristijo.

Dostava na dom

Ena od možnosti, da pridelek pride do ljudi, je tudi skupni distribucijski center. »Ljudje se v tem času želijo čim bolj izogniti obisku trgovin in, kot vidimo, so z dostavo zadovoljni in živila pri nas ponovno naročijo,« ugotavlja Eneja Debevec. Tedensko ponudbo objavljajo na svoji Facebook strani, a se še hitreje širi od ust do ust, od soseda do soseda. Živila dostavljajo dvakrat na teden (prej pokličejo), prejemniki pa lahko račun poravnajo prek spletne banke, a jim, če te varnejše možnosti nimajo, izjemoma omogočijo tudi gotovinsko plačilo.

»Upamo, da bo tako nakupovanje postalo navada in bodo ljudje še povpraševali po zelenjavi iz domačih krajev tudi po koncu epidemije,« nam je še povedala Eneja Debevec. »V vrtcih in šolah je bil v zadnjem obdobju tu že narejen pomemben korak naprej, zdaj ga lahko naredijo še gospodinjstva.«

Kako do lokalne hrane

Na spletni strani LAS Notranjska strani najdete ponudbo živil na območju LAS Notranjska in LAS med Snežnikom in Nanosom. Kontakt za nove ponudnike je Zdenka Žakelj (031 781 199 ali info@lasnotranjska.si).

Kontakte lokalnih ponudnikov, ki omogočajo dostavo v času epidemije, je zbral tudi Notranjski regijski park.

© Eneja Debevec

Ponudnik	Kontakt	Ponudba	Prevzem
LOA, D. O. O.	eneja.debevec@gmail.com 041 987 436	Trgovina z domačimi izdelki; povezuje ponudbo kmetij in zadrug z gospodinjstvi na področju Notranjske in širše.	Brezplačna dostava na dom ob dogovorjenih dnevih
Kmetija Mihelčič, Grahovo	kmetija.mihelcic123@gmail.com 031 632 543	Mleko, mlečni in pekovski izdelki, izdelki različnih lokalnih ponudnikov	Dostava po dogovoru. Sreda in sobota na cerkniški tržnici od 8.00 do 12.00.
Kmetija T'dolenj, Laze pri Gorenjem Jezeru	kmetija.tdolenj@gmail.com 041 363 421	Domače žganice, marmelade, posušeno sadje, kis, domače razkužilo	Nakup mogoč na naslovu Laze pri Gorenjem Jezeru 1, 1384 Grahovo po predhodnem dogovoru
Eko kmetija Gerbec, Lipsenj	041 733 449	Kozje mleko, jogurt, skuta, sir	Po dogovoru
Ekološka kmetija Ileršič, Rakek	031 652 133	Izdelki iz konoplje (olje, čaj), med, ješprenj	Po dogovoru
Mihaela Klančar, nosilka dopolnilne dejavnosti na kmetiji	041 444 736	Lokalni izdelki in pridelki porekla iz občine Cerknica: med čebelarstva Kovšca Rakek, koruzni, polnozrnati pšenični in pirin zdrob, ajdova, pšenična moka, mix pira enozrnica	Dostava je možna po predhodnem naročilu. Avtomat na naslovu Cesta 4. maja 75 ne deluje iz preventivnih razlogov.
Eko kmetija Andrejčič, Špilarjev mlin, Grahovo	ervin.andrejic@gmail.com 031 435 422	Pšenična, pirina, koruzna, ržena, ajdova bio moka, pšenični in koruzni zdrob, ovseni, pirini, rženi kosmiči	Po predhodnem naročilu možen prevzem na naslovu Grahovo 52, 1384 Grahovo
Daška, Damijana Škrli, Begunje pri Cerknici	051 254 271	Sveže zamrznjen cvetni prah	Po predhodnem naročilu
Ekološka kmetija Korošec, Dolenje Jezero	041 283 782	Ekološko pridelana ajdova kaša	Po predhodnem dogovoru

#ostanidoma

OBČINA
CERKNICA

**Spremljajte aktualne
informacije na:**

- spletni strani www.cerknica.si
- FB e-občina Cerknica
- aplikaciji Občina Cerknica
- 01 709 06 32

Avtorici: **Milka Mele Petrič, Klara Otoničar**

Seneno meso in mleko

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije je kot vodilni partner konec leta 2018 pričela z izvajanjem triletnega projekta Seneno meso in mleko v okviru Evropskega partnerstva za inovacije (EIP). V projektu sodelujejo tako strokovne inštitucije kot kmetije.

Seneno meso in mleko pomenita alternativno možnost za ohranitev prireje mleka in mesa na območjih z omejenimi možnostmi za kmetovanje ob pogoju, da bo trg sprejel to novo ponudbo naših kmetij. Pri projektu se namerava vzpostaviti celotno proizvodno verigo in s sodobnimi prodajnimi pristopi zagotoviti dostojno ceno kmetijskih pridelkov in izdelkov ter skupno promocijo.

Na območju delovanja Kmetijskosvetovalne službe Cerknica smo kmete seznanili s temi priložnostmi na trgu. Aktualno predavanje strokovnjaka Kmetijskega inštituta Slovenije **dr. Jožeta Verbiča** je bilo v mesecu februarju 2020 v Cerknici.

Povzetek predavanja

Povzemamo zanimivosti s te predstavitve in razmišljanja o možnostih naših kmetij na tem področju.

V preteklih letih se je izredno povečala paša živali, kar je v dobrobit živalim in prireji kakovostnega mesa. Pridelovanje zimskega obroka živali pa temelji predvsem na travni silaži. Kmetije so investirali veliko sredstev v mehanizacijo, predvsem v linijo za spravilo travne silaže. Deloma to opravičijo spreminjajoče se klimatske razmere in hitrejša spravila krme. V primerjavi z avstrijskimi kmetijami pa se je premalo vlagalo v tehnologije pridelave kakovostnega sena.

Seneno mleko je mleko goveda in drobnice, ki v obrokih ne dobijo silaže. V krmnih obrokih za živali ni fermentirane krme, vlažnih stranskih proizvodov industrije, ostankov hrane, krompirja ... Povečan je delež travniške krme, ker izključuje koruzno silažo in omejuje količino močne krme na največ 25 odstotkov. Lahko je tudi mleko živali, ki v obrokih ne dobijo sena, če gre za obroke s pašo ali svežo krmo. Pri pridelavi je prepovedana uporaba krme surovin, ki so pridelane iz gensko spremenjenih organizmov.

Osnovne zahteve standarda »Seneno meso«[®]

Dovoljena krma: pašna živali in krmjenje sveže travniške krme; seno iz travniške krme in krmne rastline (npr. lucernino seno) ter slama različnih poljščin (žitne slame, koruznica, sojina slama ...); sveže križnice, koruza, žita in korenovke (npr. sveža ogrščica, svež oves, sveža koruza, krmna pesa) kot dopolnilna krma; posušena žita (koruza, ječmen, oves, tritikala, pšenica, rž ...), suhi pesni rezanci, suhe pivske tropine, posušeni stranski proizvodi industrije sladkorja in predelave žit, kot so žitne tropine, ter druga suha krma v komercialno dostopni obliki (npr. otrobi, lucernini peleti ...); krmne stročnice (bob, grah, lupina ...), oljnice (ogrščica, soja, sončnice ...) in beljakovinski koncentradi (oljne tropine in pogače iz zrnja soje, ogrščice, sončnic, buč ...).

Delež voluminozne krme za goveje pitance do enega leta in za jagnjeta in kozličke do petih mesecev ni predpisan. Pri govejih pitancih nad enim letom starosti in pri drobnici, stari nad pet mesecev, mora delež voluminozne krme v sušini obrokov presegati 70 odstotkov. Za živali je predpisano tudi posebno preusmeritveno obdobje.

Seneno meso in mleko

Okusno in tradicionalno. To je naše!

Partnerji v EIP projektu:

KGZS Kmetijski inštitut Slovenije P-ino d.o.o. Mlekarna Celeia d.o.o. Kmetija Kukenberger	Kmetija Zdravec Kmetija Kršinar Kmetija Apat Kmetija Ovsenik Inštitut za kontrolo in cert. UM
--	--

EIP projekt: Seneno meso in mleko
 16.2 Razvini novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij
 Fotografiji: Dežela Koroška: Alenka Stražisar Lamovša

Prepovedana krma: silaža, vključno s silažo iz krmnih rastlin, siliranim zrnjem žit ter drugih krmil; okrogle bale v foliji – katere koli vrste (skladiščenje in krmljenje); stranski proizvodi pivovarn, žganjarn, ostanki stiskanja sokov ali vina (tropin) ter drugi ostanki živilske industrije, npr. sveži ali silirani pesni rezanci, pivske tropine, sadne tropine; krma in krmila v namočenem stanju; krma živalskega porekla (mleko, sirotka, živalska moka itd.), z izjemo mleka in sirotke za mlade živali; kuhinjski ostanki, krompir; sečnina.

Krma seno ali silaža

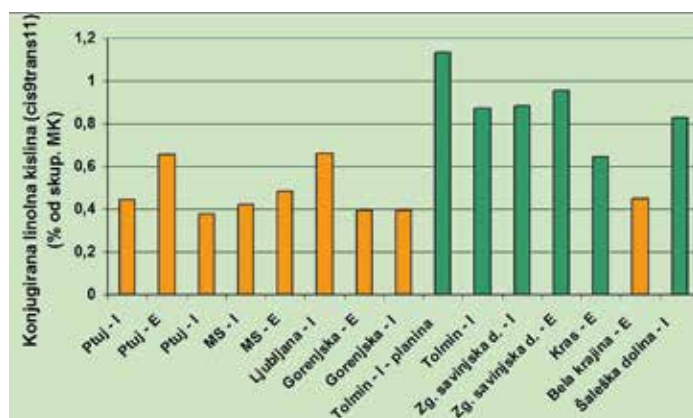
Pri pozni košnji, ko so trave že stare, ima seno bistveno manjše hranilne vrednosti od travne silaže. Pri časovno zgodnejši košnji in s sodobnimi sistemi sušenja je hranilna vrednost v primerjavi s košnjo za silažo skoraj enaka. Slabost sodobnega sušenja pod streho je ekonomika (draga sta razvlaževanje ali dogrevanje zraka). Sušenje na tleh, kljub dosuševanju, daje krmo različne kakovosti, ki je pogojena z vremenom, časom košnje in skladiščenjem. Izguba listov rastlin z mehanskimi obdelavami (obračanje, zgrabljevanje) pomeni izgubo betakarotina, zmanjšanje nenasičenih maščobnih kislin (omega 3) in slabšo prebavljivost. Vsebnost karotina je nižja v senu tudi zaradi skladiščenja (oksidacija). V silaži karotin ne oksidira. Pri pridelavi travne silaže sta slabosti nepravilno uvela trava pri siliranju in prisotnost zemlje.

Ugotovili so, da je ob upoštevanju priporočenih tehnologij mogoče iz iste izhodiščne krme pridelati krmo podobne hranilne vrednosti tako pri postopku siliranja ali dosuševanja sena pod streho kot pri travni silaži. Kakovostna silaža in mrva (seno) sta enakovredni v prehrani prežvekovalcev. Klasično sušeno seno na tleh pa ima bistveno slabšo kakovost. Krmljenje živali s koruzno silažo ima v proizvodih manjše vsebnosti ugodnih sestavin za človekovo zdravje.

Prednost in slabosti sena in silaže

Pomembne za naše zdravje so zlasti nenasičene maščobne kisline. Raziskave so pokazale, da je pri mleku živali krmljenih s senom koncentracija in prenos α linolenske kisline večji kot pri mleku živali krmljenih s silažo. Negativen vpliv na vsebnost te kisline pa je bil s koruzno silažo v zimskem obroku.

Prednosti sena pred silažo so: boljša beljakovinska vrednost, več sladkorjev, večje zauživanje krme in strukturno boljša krma,

Raznolikost v vsebnosti konjugirane linolne kisline (cis-9, trans 11 CLA) v mleku s slovenskih kmetij (vir: Kmetijski inštitut Slovenije)

kar spodbuja prežvekovanje ter hitrejše prehajanje krme skozi prebavila. Seno ne vsebuje produktov vrenja (maslena kislina, očetna kislina, biogeni amini), ki zmanjšujejo zauživanje krme.

Slabosti sena v primerjavi s silažo so: izgube hranil med pripravo, zmanjšanje vsebnosti betakarotena, vpliv podnebnih sprememb na spravilo in ekonomika dosuševanja.

Na naših kmetijah je treba izboljšati tehnologije reje, pridelati kakovostno seno z upoštevanjem časa košnje, vpeljati postopke za hitrejše spravilo in ustrezno sušenje za ohranitev energijske in beljakovinske vrednosti sena.

Živali je treba začeti krmiti po proizvodnih potrebah in prilagoditi obrok kakovosti sena z dovoljenimi krmnimi dodatki. Po raziskavah Kmetijskega inštituta Slovenije se pričakovani rezultati reje glede na kakovost sena razlikujejo od zelo dobrega do slabega. Pri prireji mleka (kg/laktacijo) je razlika 1390 kg, pri prirastu bikov teže 600 kg pa je razlika v prirastu 0,24 kg/dan.

Vpliv krme na mleko

Ugotovljenih je nekaj značilnosti pri »senenem mleku«. Spremenijo se vonj, okus, sestava mikroorganizmov, vitaminov in maščobno-kislinska sestava. Vonj mleka po »hlevu« je posledica razgradnje produktov betakarotena pri prevelikem deležu paše. Pri krmljenju živali s silažami se v mleku bistveno poveča delež klostridijev (napihovanje sirov med zorenjem). V ovčjem in kozjem mleku so pri krmljenju s silažo našli na kmetijah od tri- do sedemkrat večje število *Listeria monocytogenes* kot na kmetijah brez silaže. Bakterija povzroča zoonozo listeriozo.

Pomembne za zdravje so zlasti enkrat nenasičene kisline in večkrat nenasičene esecialne kisline, ki zmanjšujejo raven skupnega holesterola in LDL-holesterola; povečujejo HDL-holesterol, pomembne so za strukturo membran – pri vidu, imunskem sistemu, za delovanje živčevja ... Med venenjem oziroma sušenjem krme se izgubi del večkrat nenasičenih maščobnih kislin (od 10 do 60 odstotkov).

Zanimive raziskave

V okviru EIP projekta Seneno meso in mleko je bila izvedena raziskava: Seneno meso in mleko: »Kaj pravi slovenski potrošnik?« Zanimiva je bila ugotovitev, da je pri odločitvi pri nakupu mesa na prvem mestu slovensko poreklo in takoj zatem naravna krma. Kot tretji faktor je živalim prijazna reja (paša živali ali hlevi na prosto rejo) in šele četrti cena mesa, čeprav so kmetje prepričani, da je cena vedno najpomembnejši dejavnik.

Vse tržne raziskave v zadnjih petih letih nakazujejo zelo pozitiven trend kupcev do izdelkov in senenega mesa in mleka. V Sloveniji je vsaj 25 odstotkov kupcev, ki si želijo meso in mleko višje kakovosti in so jih pripravljene tudi plačati po 20–50 odstotkov višji ceni. To pomeni, da morajo slovenski kmetje pridelati vsaj 400.000 ton mleka in mlečnih izdelkov iz shem višje kakovosti, do koder nas čaka še dolga pot. Treba bo vzpodbuditi kmete k novim izzivom!

V okviru EIP projekta Seneno meso in mleko je v postopku ustanovitev zavoda. Vsi zainteresirani vabljeni k sodelovanju (kontakt: seneno@kgzs.si).

Vanes Husić

Vanes Husić iz Cerknice je predavatelj in svetovalec s področja vrtnarjenja, posebej je specializiran za sadjarstvo, zelenjavni vrt in trato. Njegove nasvete najdemo v številnih slovenskih in tujih medijih.

Zakaj je tako, postane hitro jasno. Težko se namreč najde vprašanje o kmetovanju, na katerega univerzitetni diplomirani inženir agronomije Vanes Husić ne bi poznal odgovora. A zanimivo. Vanes je blokovski otrok! Odraščal je v Novem mestu in je vse tja do gimnazije, ko so se preselili v hišo na podeželju, živel v bloku. In ljubezen do agronomije je zrasla prav tam – za blokom. »Mi smo imeli za blokom vedno svoj vrt. Včasih je bilo tega ogromno. Potem sem zaznal, da se je to porazgubilo; zanimivo, zdaj pa se to vrača, ogromno ljudi hoče to imeti. Sploh to vrtičkanje,« mi pove. V okviru službe Vanes ves čas sodeluje z Mestno občino Ljubljana in dela predvsem projekte, zanimivo, z urbanimi vrtovi, kjer je v otroštvu preživel največ časa. »Ja, že kot otrok, od malega, sem bil skozi na vrtu za blokom,« pritrди. »Dnevnik, Gain klub, Naredi vrt, oddaja Na vrtu, tudi na Pop tv,« se začne naštevanje, kje najdemo njegove nasvete. In se nadaljuje z naštevanjem revij; te niso le slovenske, marveč tudi tuje, denimo hrvaške, romunske, slovaške ... »Na začetku sem spravil vsako revijo, kjer je bil moj članek. Potem je bilo tega toliko, da sem iztrgal le strani s svojim prispevkom, zdaj tudi tega ne več ... Nimam kam s škatlami,« pove. Spreminja se tudi populacija, ki prosi za nasvete. »Klub Gaia zajema bolj starejšo populacijo. Ostalo populacijo, ki je vse številnejša, pa predstavljajo posamezniki srednjih let, starosti od 30 do 50; to so mlade družine, ki začenjajo vrtnariti – ali so si zdaj privoščili hiše ali so začeli vrtove prevzemati od starejših. Niso povezani s Klubom Gaia, a sprašujejo za nasvet,« pove Vanes. In to dejstvo ga veseli.

Koronavirus, zaradi katerega Vanes dela od doma, je letos poskrbel, da prvič, odkar dela v tako širokem obsegu, kovačeva kobila ni bila bosa. »Drugače se je zgodilo – ker je toliko dela na terenu tudi čez vikend, zlasti ko je sezona – da sta partnerka in 90-letni stari ata obrezala drevje ... No, letos je bilo obrezano prvo v celi soseski.« Je pa tudi Vanesova partnerka agronomka. »Ja, romanca na agronomiji, bi se reklo,« se nasmeji. Vanesu je posebej pri srcu biodinamika, sonaravno kmetijstvo: »Ne le, da je ekološko, ampak tudi višjega standarda. Poudarja vzgojo vse zelenjave doma na družinski njivi, da je čisto naravno,« pove. Sam na tak način zelenjavo prideluje doma v Cerknici in pomaga pri pridelavi v Topolu, kjer imata njivo in rastlinjak tast in tašča. Vanesu se zdi, da je Slovenija na področju vrtičkanja zeleni biser. »Slovenija je po mojem mnenju proti Evropi, kjer sem potoval, biser tega, kar se tiče vrtnarstva. Na podeželju je čisto vsak vrtnar, v mestih vedno več, vedno več je urbanega vrtnarjenja – par loncev, visoke grede. V Ljubljani je čedalje pogostejše, da ljudje po balkonih nimajo rož, ampak lonce z zelenjavo. Drugje po Evropi take kulture vrtnarjenja ni,« pove. »No, pa ne gre pa samo za zelenjavni vrt, ogromno je sadnih ... Katera dežela pa

je prva po čebelarstvu? Ja Slovenija,« še doda. Čebelarjenje je tudi njegova želja in, kot je prepričan, se bo v prihodnosti uresničila. Zaradi čedalje spremenljivejših vremenskih razmer je še posebej dobro upoštevati koledar, pravi. »Pri sajenju, setvi pazim na koledar, kolikor se da. Upoštevam koledar po Mariji Thun, Lunin koledar, ker se mi zdi, da razlike so, da so opazne, karkoli narediš, je par procentov pozitivnega vpliva glede na to nestanovitno vreme ... April in taka suša,« pove. »Se pa da veliko rastlin vzgojiti doma ... Različne solatnice, paprike, plodovke, peteršilj, korenje, te rastline, ki so dvoletnice, kar pustim cvetove oziroma da se same zasejejo,« nato razloži. Hobi je Vanes bolj malo. Velika ljubezen je poleg družine in narave še motor. »To je glavni hobi – kakšno urico, na par dni, ko otrok zaspi,« še veselo doda.

Narava dela čudeže, saj je Vanesova dobra volja nalezljiva. In po njej je tudi poznan, čeprav sam meni, da ga ljudje bolj poznajo po vrtnarskih nasvetih iz TV in radia ... »Ko grem v trgovino, se mi neznanci nasmihejo ... Zato ne smem grdo gledati v javnosti,« pripomni. V resnici pa mislim, da ta dobra volja prihaja iz srca in njegove ljubezni do narave.

Avtorica: **Sara Smaić** Fotografija: **arhiv Točke moči**

Motivacija za življenje in kakovostni medsebojni odnosi

V začetku marca smo v organizaciji Točke moči – Večgeneracijskega družinskega centra Cerknica v Osnovni šoli Notranjski odred Cerknica gostili dr. Sanelo Banović, zdravnico gastroenterologinjo, ki svoje znanje in spoznanja različnih raziskav o delovanju človeškega telesa prek predavanj deli s širšo javnostjo.

V enournem predavanju nam je s humornim, poljudnim in hkrati strokovnim pristopom predala svoje misli, strokovna spoznanja in odgovore iz zdravniške prakse na vprašanje: »Kaj je motivacija življenja?«

Več kot dvesto poslušalcev je na začetku srečanja šokiral podatek, da 60 odstotkov ljudi na neki točki obžaluje svoje življenje. Razlogov za to je več, nedvomno pa je eden pomembnejših naš manko zavedanja o tem, da nas odnosi z drugimi »polnijo«, navdajajo z energijo, motivacijo in voljo do življenja. To nas pripelje do vprašanja o tem, kaj uničuje naše odnose.

Prek raznovrstnih primerov iz vsakdanje in zdravniške prakse smo spoznali, da so za naše odnose in našo samopodobo najnevarnejše »strupene besede«, ki tudi vodijo do najbolj strupenih emocij – ljubosumje, nevoščljivost, jeza, strah, kronična žalost. To so čustva, ki krhajo medsebojne vezi in rušijo duševno stanje posameznika. Razreševanje odnosov je tako eden ključnih procesov, ki pozitivno vplivajo na naše zdravje. Za spremembo odnosov pa ne potrebujemo zdravil – še več: študije so pokazale, da v človeškem telesu obstaja 140 hormonov, za katere zdravila ne obstajajo. Zdravimo pa jih lahko z naravnimi izvori dobrih odnosov. Dr. Banović

jih je izpostavila pet: kontakti (objemi, dotiki, poljubi), dobra komunikacija, prijateljstvo in druženje, fizična aktivnost, spanje ter, verjeli ali ne, spolna aktivnost. Če povzamemo predavateljčino sporočilo: gradimo na sebi in na človeških odnosih, saj je človek edini stroj, ki je (za zdaj) nenadomestljiv.

Poučno in zabavno predavanje bo obiskovalcem nedvomno še nekaj časa ostalo v lepem spominu. Pri organizaciji predavanja smo sodelovali z osnovnima šolama z Rakeka in iz Cerknice ter cerkniškimi vrtcem.

ZŠAM v pomoč policistom

V teh kriznih, posebnih časih smo se člani Združenja šoferjev in avtomehanikov Cerknica (ZŠAM), ki združuje upokojence iz te panoge – ne glede na to, da se uvrščamo v rizično skupino – odzvali na poziv Civilne zaščite (CZ) Cerknica, da po svojih močeh pomagamo v času epidemije. Vključili smo se v kontroliranje prometa in dostopa do Cerkniškega jezera ob vikendih in praznikih. Policist **Bogdan Paternost** nam je dal navodila, na kaj moramo biti pozorni. Štab CZ nam je priskrbel zaščitne maske in razkužila. V soboto, 4. aprila, se je odzvalo kar šest članov. Razporedili smo se po vstopnih točkah na jezero. V celotnem vikendu smo skupno dežurali 28 ur. Med velikonočnimi prazniki pa smo bili na terenu kar 52 ur. Policisti so nas večkrat obiskali, da smo jim poročali, kako se obnašajo obiskovalci v času prepovedi gibanja izven domačih občin. Obiskovalci jezera so bili razen redkih izjem domačini, ki pa so zgledno upoštevali priporočila. Večina obiskovalcev si je, ko je zagledala odsevne jopiče, glede obiska Cerkniškega jezera premislila že na parkirišču. Glede na odziva javnosti in policije mislimo, da je bila akcija uspešna. V zadovoljstvo nam je, da smo lahko v času epidemije lokalni skupnosti pomagali vsaj na ta način. ■

✍️ 📷 Franci Lužar

Avtorica: **Marija Hribar** Fotograf: **Ljubo Vukelič**

Gošič (Ánžek)

Nekdanja vasica v južnem delu Vidovske planote na slemenu ob cesti od Topola proti Gori. Od zaselka je ostalo le nekaj ruševin. Na nekdanje življenje in pridne roke spominja sadovnjak starih hrušk in jablan.

Vasico Gošič na vojaškem zemljevidu iz 18. stoletja predstavljata dve zgradbi, označena pa je po domačem, hišnem imenu **Ánžek** (Antschek). Zapisano je tudi, da so poti slabe, uporabne le za lahka vozila, za težka pa so brez popravil popolnoma neuporabne. V Štiftnem registru grofije Turjak z inkorporiranimi gospodstvi in imenji – tudi iz sredine 18. stoletja – pa je ime vasi zapisano kot Goschitsch. Beseda, ime Gošič oziroma Goščič (Goszchizh), kot so ime pisali v starih matičnih knjigah, označuje svetel, prehodni gozd, torej vas sredi takšnega gozdčiča. Leta 1889 je bilo v Gošiču 23 prebivalcev, leta 1931 šest, 1934 pa je bila v vasi le še ena prebivalka.

Gošič 1

Kmet Janez (Hanže) Oblak je moral od osminske kmetije nadliškemu oziroma turjaškemu zemljiškemu gospodu sredi 18. stoletja dajati 1 goldinar in 45 krajcarjev cesarsko-kraljevega davka, plačeval je tudi 1 goldinar robotnega denarja. Poleg vožnje tovorov brez hrane je moral opraviti tudi dvodnevno ročno tlako. Činžnega denarja, činžne pšenice in male pravde mu ni bilo treba dajati; torej je imel obveznosti predvsem v denarju. V Franciscejskem katastru za Kranjsko iz leta 1823 je na hišni številki Gošič (Goschich) 1 gospodaril kmet Oblak, po domače Ánžek (Anschek). Po Oblaku je bil gospodar Cimperman, Ánžek gornji. Hiša je bila na gričku, razvaline so vidne še danes.

Marija Devinar, rojena leta 1929 na Kruščem, pripoveduje: »Naša sosedka Antonija Žnidaršič (Možakova) s Kruščega

Franc Stražiščar se še spominja hiš v Gošiču.

se je poročila z Ánžkom. Ni ji bilo všeč, da so bili tako na samem, so hišo opustili in si jo naredili v Topolu. Bili so bogata družina, imeli so trgovino na drobno, trgovino z lesom, gostilno.« **Franc Stražiščar** je v otroštvu nekaj časa živel v Gošiču: »Pri Ánžku – gornja hiša – Cimperman je bil zidar, se je v Topol preselil, v Gošiču je dal v najem. Potem so pa Risi iz Cerknice notri stanovali. Med drugo svetovno vojno leta 1942 so v gornjo hišo, ki je bila prazna, prišli partizani s Kožljeka, so bili izdani, zato so Italijani hoteli zažgati hišo, so pa samo stopnice zgorele za v cimer, ni hotelo goreti.«

Mati Antonija Cimperman (1890–1945) je skupaj sinovoma Antonom in Francetom za vedno ostala v Vetrinju, sin Stanislav pa v Kočevju.

Od zgradb so ostale le še ruševine.

Stanislav Zalar s Kruščega ima na Gošič mladostne spomine: »Pred njihovo hišo je rasel en zelo debel oreh. Okrog leta 1950, ko sem tam krave pasel, je hiša še stala, samo streha ni bila več v dobrem stanju, od štale je bilo samo še obzidje. Tam sem videval starega možakarja, ki je pobiral orehe ali nabiral gobe.«

Gošič 2

Sredi 19. stoletja je spodaj ob cesti v hišici Gošič 2 živel Ánžek spodnji s priimkom Tekavc. Zadnja prebivalka vasi iz rodu Tekavc je bila Marija Tekavc, Gošič 2, ki jo je avgusta leta 1934 umoril ropar; o tem so pisali vsi tedanji časopisi, tudi izseljenski v Ameriki in Argentini, ki je novico objavil celo na naslovni strani. Marija Tekavc

je živela sama v vasici, njeni sinovi so bili v Ameriki. Njenega sedemnajstletnega sina Janeza Tekavca lahko zasledimo na seznamu potnikov na ladji La Gascogne leta 1903, ki je pot začela v francoskem pristanišču La Havre in končala v New Yorku. Potoval je skupaj z Janezom Reparjem z Gore 3. Oba sta v vprašalniku navedla, da gresta v Ashtolo, okrožje Somerset, Pensilvanija, kjer je bil Reparjev brat Franc Repar; v tem predelu so Slovenci delali v rudnikih in v gozdu.

Ker je imela Marija Tekavc sinove v Ameriki in je bila skrajno varčna, so ljudje menili, da ima doma vedno nekaj denarja. Da je v hiši nekaj narobe, je opazila ženska, ki je Tekavčevi nosila mleko. Časopisi so zapisali, da je bilo v hiši vse razmetano, po stenah kri in da je bil »izvršen zločin iz koristoljubja«. Pred hišo so našli prazno denarnico. Nekateri so navedli, da je bila vzrok hruška, polna zrelega sadu. Tat je splezal na hruško, ženica je to opazila in se začela hudovati, to pa je nepridiprava tako razjelo, da je splezal z drevesa in jo začel daviti. France Stražiščar pa ve le, »da je imela kravo, jo je prodala, so pa izvedeli. So jo prišli pa okrast in ubit. Samo niso nič dobili, ker je dala prej denar na banko.«

Stražiščarjevi, Barovšni

Franc Stražiščar o svojem življenju tako pove: »Izučil sem se za šuštarja. Rojen sem v Begunjah leta 1927. Naša družina je v Gošiču 2 stanovala od leta 1936 do 1941. Hiša, skedenj pa štala so bili skupaj pod eno streho. Hiša je bila ob cesti, ki je prišla od Svetega Vida dol na Cajnarje, Krušče, ena je prišla pa od otavske strani. Kozolec je bil pa na drugi strani ceste, je bil potem zažgan. Moj oče je bil kovač, trije otroci smo bili, mama je umrla, ko sem bil star pet let, oče se je še enkrat poročil. Mačeha, ata, sestra Marica in jaz, dokler nisem šel služiti za pastirja, smo bili v Gošiču, še ena sestra je bila pri teti v Begunjah. Koza je bila pri hiši, pridelali smo krompir, zelje, repo, kolerado, korenje, koruzo. Divjad je hodila na njive. Morali smo kuriti, da smo jazbeca odganjali. Vodo smo imeli blizu hiše. Majhen studenček je bil, majhen dotok. Oče je nazadnje delal na Klancah v Loški dolini, delal je pri vojaštvu, so bunkerje delali. Vsak teden je prišel domov, ali pa še ne, kakor je bilo. Ko sem bil deset let star, sem šel služiti za pastirja v Ponikve, na Kožljeku sem tudi bil, pa pri Sv. Vidu. Potem je bila pa vojna. Spominjam se, da je bila na hiši v Gošiču tabla »tobačna prodajalnica.«

Marija Devinar se spominja sošolke in prijateljice Marice Stražiščar Barovšne: »Vem, da so se borili za preživetje. Skupaj smo hodili v šolo v Cajnarje k Betaču,

Navadni pasji zob ima rad svetlobo.

potem je med drugo svetovno vojno prišel ukaz od italijanske vojske, da moramo učne knjige in pripomočke znositi ven iz šole, nato so jih zažgali. Morali smo hoditi v šolo k Svetemu Vidu, poleti je bilo lušno, pozimi pa ne. Otroci smo se velikokrat stepli z Vidovci. Spominjam se studentca pod Barovšno hišo, smo hodili tja po vodo. Med drugo svetovno vojno so jih izselili. Oče od Marice je bil zaposlen na žagi v Begunjah.«

France Stražiščar za zaključek pove: »Ko je bilo vojne konec, so naši prišli nazaj v Gošič, potem so dobili pa v Begunjah stanovanje. Mi smo bili samo najemniki v Gošiču, lastniki so bili v Ameriki, poverbala je žlahta iz Ponikev.«

Bugec na križišču

Velikokrat so znamenja ob poteh nastala v zahvalo za srečen razplet hudih dogodkov. Franc Stražiščar je o razpeli v Gošiču povedal: »Je bil eden iz Ponikev, Otoničar, je šel v semenj, je nekaj prodal, so ga napadli in pretepli. Je ostal živ. V zahvalo je pa bugca postavil.«

Bugec ob poti, v ozadju območje Gošiča

Po zborniku Naša zlata jesen povzela Maruša Opeka.

Moški pevski zbor (MPZ) Tabor

Vsaka stvar ima svoj začetek. Nobena se ne zgodi sama po sebi. Sprva zamisel, ki jo je treba še osmisлити, jo udejanjiti, pustiti zoreti in opazovati, kaj se kani poroditi, rasti, zoreti. In dozoreti. Tudi z nastankom moškega pevskega zbora Tabor je bilo tako.

Taboru je bilo dano v petdesetletni zgodovini imeti le dva zborovodja: **Janeza Kranjca** in **Janeza Gostišo**. Janez Kranjec ga je vodil od ustanovitve jeseni 1969 do začetka leta 2008. Njegov zborovodja in srce Tabora je bil kar osemindeset let. Janez Gostiša je vodenje Tabora prevzel marca 2008, da bi ga pripravil za nastop na območni reviji in morda še na letni koncert; izšlo pa se je tako, da zbor drugega zborovodje za njim doslej ni iskal. Tabor pod njegovim vodstvom oživlja pesmi dolgoletnega zborovodja Janeza Kranjca. Posega tudi po pesmih drugih skladateljev, če le mogoče, sodobne zvočnosti, ki je zboru primerna.

Zbor se je porodil iz želje po nadaljevanju moškega petja v Cerknici. Našli so se ljudje, ki so to željo uresničili, jo negovali in gojili in ji utemeljili trdoživo vztrajanje in trajanje. Vse do zaokroženih petdesetih let in upajo, da tudi še naprej. Za petje v zboru je nekaj navdušenih posameznikov iz prejšnjega cerkniškega moškega zbora, ki je potihnil, nagovorilo in pregovorilo še druge, ki so čutili podobno željo, da so stopili vkup in zapeli. Tako, po fantovsko, navdušeno in navdušujoče, da so na mah osvojili srca poslušalcev; najprej predvsem poslušalk, ki so jim prisluhale na Brestovi prireditvi ob dnevu žena 1970.

Od prvih nastopov do gostovanj

To je bil njihov prvi javni nastop. »Navdušenega sprejema smo bili veseli in se še bolj zagrizli v delo. Ni pa bilo tako preprosto, kot je danes preprosto marsikaj. Danes note kupiš ali jih za interno uporabo preslikaš. Takrat pa sem jih moral prepisati s tušem na pavs papir in jih z amoniakom razmnožiti na ozelit papir. Cel postopek!« pripoveduje **Jože Brenc** – Jusuf el Malnar, kot ga je z mislijo na njegovo misijo z modrimi čeladami na Sinaju »krstil« dolgoletni zborovodja Janez Kranjec. Jožeta bi lahko imenovali tudi zborov kronist in dokumentarist, saj hrani premnoge listine, fotografije, spominke, zapiske, pevske posnetke in ima izboren spomin na vsa leta delovanja zbora. Je tudi še edini pojoči ustanovni član.

Brest je bil dolga leta pojem, drugi dom, velika tovarna v zavesti domačinov. Ne bomo pretiravali, če zapišemo,

Tabor v jubilejni sezoni 2019/20. Na fotografiji manjka Andrej Penca. (© Foto Žnidaršič)

da je v njem delal tudi prenekateri od Taborcev nekaj let ali celo pretežni del svojega delovnega obdobja. Eden takih je **Jože Dobrovoljc**, izdaten drugi tenorist, solist, po potrebi tudi zborovodja, ki se je v zboru začel oglašati pred več desetletji, takrat, ko se je Tabor podajal na gostovanje čez Veliko lužo.

Komaj kaj malega časa manj je zboru v čvrsto oporo sedanji basist, spočetka pa lirič – ni tenorist, **Franc Penca**. Iz Dolenjske je prišel, radoživ in navdušen za marsikaj, zato je bil vstop med pevce le vprašanje časa. Ne le Taboru, svoje pevske danosti je razdajal še v drugih zborih in manjših, občasnih pevskih družbah; ves čas njegovega obstoja je pel v moškem zboru Fran Gerbič, v obrtniškem mešanem pevskem zboru Notranjska pa poje od 1994.

Med posamezniki, ki so na dolgoletni poti zbora še posebej izstopali, so še dolgoletni pevec in rojen igravec **Maks Turšič**, ki je zboru za več let za vaje posodil frizersko delavnico, dolgoletni predsednik in organizator nastopov **Janez Šparemblek**, prvi tenorist, solist **Stanko Bajt**, blagajnik in tajnik **Lojze Hiti**, nadomestni zborovodja in zanesljiv basist **Miro Bavdek**, **Viktor Hribar**, nekdanji predsednik **Danilo Hribar**, dolgoletna vestna blagajnika in tajnika **Ivan Lovše** in **Slavko Doles**. Pevskemu zboru v zadnjih letih predseduje **Primož Doles**.

V zboru je ves čas pelo okrog osemnajst pevcev. Število se je povzpelo tudi na petindvajset, navzdol pa je nihalo;

zdaj se je ustalilo pri štirinajstih, a je v poprečju ostajalo pri omenjeni osemnajstici.

Desetletja prireditev

Do osamosvojitve Slovenije so veliko nastopali na različnih slovesnostih, proslavah, odkritjih obeležij, družabnih dogodkih, koncertirali doma in v gosteh. Bili so ena redkih pevskih zasedb, ki je bila vsak trenutek pripravljena nastopiti. Po tem pa so se proslave potajile, prireditev, ki bi jih ustrezno nadomestile, kot da ni bilo. Se je pa sicer silno razmahnilo kulturno življenje. Vznikali so manjši zbori, gledališke skupine, glasbena šola je vzgajala vedno nove soliste in manjše instrumentalne skupine. Najrazličnejše prireditve so se množile, pretežno pa so bile lahkotnejšega pridiha. Statični pevski zbori pa na njih težko pridejo do izraza. Tudi zaradi tega se je pogostnost nastopov sčasoma začela manjšati. Do današnjih dni so ohranili že uveljavljene letne koncerte – zadnjih petnajst let v obnovljeni, izjemno akustični zelški cerkvi –, koncertne izmenjave z gosti naših koncertov in tradicionalne letne prireditve. Sodelovali so na revijah in drugih tradicionalnih prireditvah v občini, pa na šentviških taborih dolga leta niso smeli manjkati. Tam so prvič nastopili leta 1973, zatem so bili redni udeleženci polna tri desetletja. Vsako leto je bil to za zbor poseben dogodek, ki so se ga veselili vnaprej. Kot zbor ali manjša skupina pevcev zboru so se udeležili tudi festivalov. Nastopili so na Ptujju, pa na števerjanskem festivalu. Pogosto so sodelovali z **Ivanom Karošcem**; z njimi je bil na ameriškem gostovanju. Bil je tudi njihov zvesti poslušalec. Za svoj arhiv je bojda posnel večino njihovih letnih koncertov!

Da bi delo ne bilo samo sebi namen in bi za seboj pustili kaj spomina, so samostojno posneli in izdali dve kaseti ob 25-letnici delovanja ter dve zgoščenki – ob 45-letnici in v jubilejnem, 50. letu delovanja.

Zbor je popestril marsikateri družabni dogodek. Če se je le pojavil in zapel, je bilo še bolj veselo, kot bi bilo sicer. Zapeli so tudi na prenekateri obletnici društev, bodi gasilskih bodi ribiškega. In zborovodja Janez Kranjec je za take priložnosti nemalokrat spesnil in uglasbil še slavnostno pesem: gasilcem Kdo domove nam varuje, ribičem V ribiškem kotu ... Pa ne samo to. Leta 1982 je napisal tudi himno šentviškemu

Tabor pred svojim prvim nastopom za 8. marec leta 1970 (© arhiv zboru)

pevskemu taboru Pojo naj ljudje. Po njej se še vedno imenuje vsakoletna pevska revija cerkniške izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti (JSKD).

Za svoj prispevek k glasbi in lokalni skupnosti so bili člani nagajeni s številnimi priznanji. Med pomembnejša sodijo občinsko priznanje 12. junij leta 2011, zlati znak Tabora slovenskih pevskih zborov Šentvid pri Stični in jubilejno priznanje območne izpostave JSKD ob 40-letnici delovanja.

Oktet mlajše generacije

Prenekateri odrasli zbori na Slovenskem se otepajo s pomanjkanjem pevskega prirastka. V Taboru dolgo časa ni bilo tako. Vključilo se je za cel oktet pevcev mlajše generacije. Nadeli so si ime Oktet Kres. Slaba polovica jih še vedno poje v zboru. Eden od njih je **Andrej Penca**. »V zboru smo bili do takrat trije mlajši člani – Primož Doles, **Janez Kovačič** in jaz. Vsi smo bili še brez družin, tako da se nam po vajah ni mudilo domov in smo šli večkrat v bližnji lokal na pijačo. Tja pa smo kar pogosto povabili tudi svoje prijatelje. Nekega dne pa je Janez po vajah predlagal, da bi, namesto na pijačo, šli k njemu domov in bi se »ta mladi« sami navadili eno pesem. Vsi, tudi prijatelji, smo odšli tja, in tako so se začele pojavljati prve ideje o ustanovitvi mlajše pevske skupine. Vsak od nas je poznal koga, ki je rad pel in bi ga lahko vključili v to skupino. V nekaj mesecih nam je uspelo sestaviti skupino osmih pevcev, ki smo jo poimenovali po Gerbičevi operi Kres – Oktet Kres,« pripoveduje Andrej Penca. Oktet vodi tenorist, zborovodja, organist in pevski pedagog **Jože Oblak** iz Ivanjega sela. Deluje že dve desetletji; velika zahvala za podporo pa gre članom Tabora, ki ga spremljajo in podpirajo že od samega začetka.

Obe pevske zasedbi sta si v letih delovanja pridobili številne poslušalce, ki se jim člani pevskega zboru iskreno zahvaljujejo za vse spodbudne besede in podporo. Sporočajo jim, da pevci ne pojejo zase; s pevsko govorico nagovarjajo ljudi k lepemu in pristnemu doživljanju pesmi, s tem tudi življenja. Želijo, da bi bilo te iskrenosti med njimi in poslušalci vselej v obilni meri. In še čez!

Na odru v Clevelandu 1978 (© arhiv zboru)

Brezplačen spletni vpis

Da bi dostop do e-knjig in ostalih e-virov (poljudni in strokovni članki, časopisi in revije) omogočili prav vsem, tudi tistim, ki še niso člani Knjižnice Jožeta Udoviča Cerknica (KJUC), smo v času izredne zaprtosti knjižnice ponudili možnost brezplačnega spletnega vpisa v knjižnico.

Po tem obdobju je možno podaljšanje članstva v skladu s Pravilnikom o splošnih pogojih poslovanja Knjižnice Jožeta Udoviča Cerknica. Vpis lahko opravite prek spletne strani KJUC.

Devetkrat višje zanimanje

Zaradi karantene se je v zadnjem mesecu, ko fizična izposoja knjig v knjižnicah ni možna, povečalo tudi povpraševanje po izposoji elektronskih knjig. V Sloveniji je spletna knjižnica in knjigarna Biblos zabeležila kar devetkrat višje povpraševanje po izposoji e-knjig. Trenutno je teh na portalu že skoraj 4000, dobrih 80 odstotkov jih je v slovenskem jeziku.

Cerkniška knjižnica svojim bralcem ponuja dostop do najaktualnejših naslovov; trenutno je kupljenih 638 e-knjig. Med najbolj branih romani v preteklem mesecu so bile tudi v KJUC vseslovenske uspešnice – Belo se pere na devetdeset Bronje Žakelj, kriminalka Tadeja Goloba Jezero, ki na slovenski lestvici kraljuje s skoraj 6300 izposojami. Še vedno sta popularna prvi del knjige Ogenj, rit in kače niso za igrače Milene Miklavčič in biografija Svetlane Makarovič Luciferka, visoko pa se je zapeljal tudi Kolesar radijca Marka Radmiloviča. Kriminalke in predvsem lahkotni ljubezenski romani pa so tako kot v časih pred karanteno tudi v elektronskem okolju največkrat na bralnih seznamih naših uporabnikov. Veseli nas, da si elektronske

knjige izposojajo tudi mlajši; tako so v preteklem mesecu prebirali Primoža Suhodolčana, Johna Greena in Roalda Dahla. Na Biblosu so prav osnovnošolcem in dijakom prosto dostopna tudi dela iz zakladnice klasikov slovenske književnosti, ki jih potrebujejo za šolska domača branja.

Večinoma bralci portal Biblos že poznajo, veliko pa je tudi novih uporabnikov, za katere smo na naši spletni strani pripravili video navodila za izposajo. Člani si lahko izposodijo do štiri e-knjige hkrati, za vračilo pa ni treba skrbeti, ker se e-knjiga z naprave, na katero je bila prenesena (bralnik, tablica, osebni računalnik, pametni telefon), samodejno izbriše po dveh tednih. Seveda lahko e-knjige, ki jih preberemo, pred potekom izposoje predčasno vrnemo, tiste, ki nam jih ni uspelo prebrati, pa si lahko ponovno izposodimo.

Knjižnica Biblos je dostopna kadarkoli in od koderkoli, pogoj je le dostop do spleta; brezplačna je za vse člane knjižnice, za dostop sta potrebna članska številka in Cobiss geslo.

Za pridobitev Cobiss gesla in ostale informacije nas lahko pokličete od ponedeljka do petka med 8. in 15. uro na 01 709 10 78 ali pišete na e-naslov info@kjud.si.

Vabimo vas, da spremljate naše objave na spletni stran KJUC, Facebook profilu KJUC in aplikaciji Občina Cerknica.

Najbolj brano v vaši knjižnici v zadnjem mesecu

17,99 €	15,99 €	14,99 €	15,99 €	16,99 €	19,99 €
Kupi Izposodi	Kupi Izposodi	Kupi Izposodi	Kupi Izposodi	Kupi Izposodi	Kupi Izposodi
Bronja Žakelj Belo se pere na devetdeset	Susan Elizabeth Phillips Zvezda večera	Lisa Kleypas Neznanka v noči	Tadej Golob Jezero	Snežana Brumec Eden izmed nas	Milena Miklavčič Ogenj, rit in kače niso za igrače

Kategorije

Posebna ponudba

- Novosti
- Biografije in spomini
- Fantazijski in ZF romani
- Kriminalne in trilerji
- Ljubezenski romani
- Romani - drugo
- Zgodovinski, vojni, pustolovski romani
- Kratke zgodbe in esejistika
- Humor in satira
- Poezija in dramatika

Vaša knjižnica priporoča

7,99 €	23,99 €	18,99 €	18,99 €	14,99 €	24,99 €
Kupi Izposodi	Kupi Izposodi	Kupi Izposodi	Kupi Izposodi	Kupi Izposodi	Kupi Izposodi
Bernhard Schölk Olga	Jakob J. Kenda Apalaška pot: 3500 kilometrov hribov in Amerike	Orhan Pamuk Muzej nedolžnosti	Snežana Brumec Eden izmed nas	K. J. Palisco Čudo	Argus Demšar Cerkev

Avtorica: **Silvestra Kotar** Fotografija: **arhiv zbora**

Skupaj smo močnejše

Ko je iz Kitajske prišla vest o izbruhu koronavirusa, smo tamkajšnje dogajanje bolj ali manj spremljali vsi. Čeprav se je zdelo daleč, je bilo kmalu jasno, da se bo virus razširil tudi drugam. »Zdaj je tu in življenje se nam je v vseh pogledih postavilo na glavo, znašli smo se v karanteni,« sklene Meta Ileršič, članica pevskega zbora Cluster.

Toda trenutna situacija in prepoved druženja, ki se je zgodila praktično čez noč, nista omajali prizadevanj članic pevskega zbora in želje po prepevanju. Članica **Mojca Weber** pravi, da že v normalnih razmerah težko čaka petkove večere, ko se srečuje s sopevkami; zdaj pa, ko so stiki z drugimi ljudmi še toliko bolj omejeni, te večere pogreša še toliko bolj. Želja po druženju je vzpodbudila razmišljanje o iznajdljivšem načinu druženja. Digitalno bolj večje posameznice so predlagale vaje prek spleta. »Sama sem pripadnica t. i. baby boom generacije,« je pojasnila Mojca Weber in dodala, da ni zrasla z računalniki in mobilnimi telefoni, tako da ji vsaka novost na teh področjih predstavlja tudi nelagodje, stres ter strah pred neznanjem in morebitnimi zapleti.

Velike uspešnice slovenskih avtorjev
www.mojaknjiga.si

Brezplačna poština nad 30 €

MOJAKNJIGA.SI

Na pomoč so ji priskočile izkušenejše članice. Poskrbele so za jasna navodila – same so se posnele, da bi sotrpinkam na kar najenostavnejši način pokazale, da je strah pred digitalnimi orodji odveč in da so skupaj močnejše. »Prav nervozno sem čakala na petkov večer in začetni smeh zaradi nekaj manjših težav s sliko ter tonom je hitro razblinil še zadnje nelagodje,« pripoveduje Mojca Weber.

Sedaj se redno dobivajo na vajah prek spletne konferenčne aplikacije. Članice opažajo, da so vaje še zabavnejše, zanimivejše, zanimivo pa je, da navkljub nekaterim omejitvam dobro sledijo strokovnim pevskim smernicam. Pridobile so celo novo članico in prijazno vabijo k vpisu vse, ki bi si želele pridružiti tej navdihujoči skupini. Lahko se jim oglasite prek elektronske pošte cluster@kdrak.si ali telefonske številke 041 856 060.

Članice so tako ponovno pokazale na vse prednosti medgeneracijskega sodelovanja. Povezanost v skupini je še trdnejša, predvsem pa so hvaležne, da navkljub razmeram lahko prepevajo. Tako se že pripravljajo na boljše čase, ko bodo lahko s svojim petjem spet razveseljevale tudi druge. Do takrat pa nam sporočajo, naj ostanemo zdravi in naj se trudimo tudi v teh slabših časih prepoznati dobre stvari, ki nas lahko navdihujejo z močjo in optimizmom.

Avtorica: **Vesna Telič Kovač** Fotografija: **YouTube**

Covid20 št. 1 in 2

»Bariton, saksofon, tuba, klarinet, godba pleše, tja med note, in z njo rog, boben vsak in vse flavte in celo trobente, dirigent.« Tudi nekako tako bi si lahko popevali ob skladbi Zemlja pleše, ko jo igrajo cerkniški godbeniki in godbenice.

Projekt covid20 št. 1, kot je glasbeni izziv na daljavo poimenoval **Mitja Dragolič**, dirigent in aranžer znane Sepetove popevke, ki jo je prepevala Marjana Deržaj, je v času karantene odigrala in posnela posebna skupina Godbe Cerknica. Seveda posnela tako, da je vsak godbenik odigral svoj del v domačem okolju, vse posnetke pa je v video, ki je na YouTube kanalu doživel premiero 5. aprila in že prvi dan predvajanja dosegel 1200 ogledov, zmontiral **Robert Petrič**. Dirigent je seveda že poskrbel za glasbeni Projekt covid20 št. 2, pri katerem so se orkestru pridružili tudi posebni gostje.

Zemlja pleše se je v času prvomajske budnice že navsezgodaj odvrtila na radiu Val 202 in vsaj malo prebudila spomine na jutro, ko godba tradicionalno zakoraka po ulicah Cerknice, okoliških krajih in vaseh. Za vse, ki jim bujenje prek radijskih valov vseeno ni dovolj močno odmevalo, pa so posnetek predvajali še v večernih urah v oddaji Slovenski pozdrav na prvem programu Televizije Slovenija.

Prav v času nastajanja tega članka naj bi godba snemala svojo novo glasbeno zgoščenko, ampak ker – kot v besedilu posnete pesmi – pride sneg, pride maj, pride spet jesen, je snemanje predstavljeno na jesenski čas. Še prej pa upamo na godbeni poletni večer pod lipco. Do takrat pa v duhu projekta covid20 št. 2 – »naj bo mini vse, kar je slabo, kar je dobrega, maksij naj bo«.

MEGADOM

URESNIČI IDEJE CENEJE!

MEGADOM JE VAŠA TRGOVINA Z GRADBENIM MATERIALOM, METALURGIJO, INŠTALACIJAMI IN KOPALNICAMI, ORODJEJEM, VIJAKI IN OKOVJEJEM, BARVAMI IN LAKI, BELO TEHNIKO IN MALIMI GOSPODINJSKIMI APARATI, ZABAVNO ELEKTRONIKO, POHIŠTVOM **lesnina** IN VSEM ZA DOM IN VRT.

ponovno smo

odprti

V MEGADOMU SMO PONOVO
NA ŠIROKO ODPRLI VRATA NAŠIM KUPCEM.
VABLJENI, DA NAS OBIŠČETE IN NAKUPUJETE PO NAŠEM OBIČAJNEM URNIKU:

PON - PET: 7:00 - 19:00
SOB: 7:00-13:00

NAJ ZADIŠI PO
ŽARU

ŽARI, PRIBOR ZA ŽAR,
BRIKETI IN OGLJE ZA
ŽAR, LEZALNIKI, VRTNO
POHIŠTVO

VSE ZA UREJENO ZELENICO IN OKOLICO DOMA

MEGADOM PODSKRAJNIK - PODSKRAJNIK 102, 1380 CERKNICA • tel: 01/705 0 705
ODPRTO: pon.-pet. 7:00-19:00, sob. 7:00-13:00 • www.megadom.si

KUPUJETE NA OBROKE

- SUMMIT LEASING •
- NLB • DINERS OBROKI •

Avtorica: Štefka Šebalj Mikše Fotograf: Ljubo Vukelič

Po domačih hribih

Planinci se tako kot ostali občani v želji po zajezitvi epidemije koronavirusa vse od sredine marca dalje ravnamo v skladu s predpisi in ukrepi.

Tako kot vsako pomlad smo tudi letos pričeli z urejanjem planinskih poti. Planinsko pot z Bločic na Slivnico, ki poteka čez pašnik, smo prestavili na obstoječo gozdno cesto Bločice–Radlek. Pašna skupnost Bločice nas je obvestila, da se tekom leta med ostalo živino tu pase tudi plemenski bik. Zaradi možnosti nepredvidljivih škodnih dogodkov na tem delu poti smo ugodili njeni prošnji in pot prestavili. Prav zato tudi vas, vse uporabnike opisane planinske poti, vljudno naprošamo, da v skrbi za lastno varnost upoštevate nove oznake.

Daljše obdobje lepega vremena v marcu in aprilu smo posamično izkoristili za pohode po domačih hribih – Slivnica, Velika Špička, Veliki Javornik, Stražnik. Narava nam odstira številne zanimivosti, če smo nanje le pozorni. Čemaža je letos v izobilju, zelene površine so prava paša za oči. Opazujemo trohneč panj, poraščen z mahom in lesnimi gobami, ali pa sinjemodro dvolistno morsko čebulico. Na Slivnici lahko opazimo tudi smreko s kar petimi vrhovi, ob čemer morda ugibamo, ali je mar to odraz njene rasti s številnimi preizkušnjami. Prisluhujemo ptičjemu petju in ob

prvem zaznanem oglašanju kukavice pomislimo – »imam kaj denarja s seboj«. Razveseljujejo nas drobne stvari, ki jih naključno ugledamo ob poti in nam bogatijo vsakdanji mozaik. Slednji pa je lahko še popolnejši in nam predstavlja še večje zadovoljstvo, ko smo uspešni pri domačih opravilih.

Planinske poti so namenjene pohodništvu!

V ponedeljek, 13. aprila, so člani Planinskega društva Sveti Vid pri čiščenju in vzdrževanju planinske poti Osredek–Vrbca opazili, da planinsko pot nekateri posamezniki uporabljajo za vožnjo z motorji, krosi, kar pa je po zakonu prepovedano. Pot je zaradi kopanja koles na določenih delih poškodovana. Planinsko društvo Sveti Vid motoriste opozarja, da je tovrstno početje prepovedano. Hkrati pa naprošajo vse, ki poznajo kršitelje, da jih obvestijo o nesprejemljivem početju.

Določila Zakona o planinskih poteh

(omejitve uporabe planinskih poti)

(1) Po planinskih poteh, ki ne potekajo po poljskih poteh ali gozdnih prometnicah, ni dovoljena vožnja z gorskimi kolesi, motornimi kolesi, kolesi s pomožnim motorjem in drugimi vozili, razen v primeru, če je takšno vozilo namenjeno za oskrbo planinske kočice ali za reševanje ponesrečenega uporabnika ali če lastnik zemljišča, preko katerega poteka planinska pot, opravlja vožnje za lastne potrebe. Navedene planinske poti je tudi prepovedano uporabljati za jahanje in vodenje jezdnih živali, razen v primeru, če je uporaba takih živali namenjena za oskrbo planinskih koč ali za lastne potrebe lastnikov zemljišč, preko katerih poteka planinska pot.

(2) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka vožnja z vozili iz prejšnjega odstavka tudi ni dovoljena po planinskih poteh, ki potekajo po poljskih poteh ali gozdnih prometnicah, če je

takšna vožnja prepovedana na podlagi predpisov, ki urejajo ohranjanje narave, gozdarstvo ali lovstvo. Če ležijo zemljišča, preko katerih poteka planinska pot, v območju, ki je varovano na podlagi predpisov, ki urejajo ohranjanje narave, gozdarstvo ali lovstvo, se lahko vožnje za oskrbo planinske kočice in vožnje lastnika zemljišč, preko katerega poteka planinska pot, za lastne potrebe izvajajo samo na podlagi predhodno pridobljenega dovoljenja za poseg v naravo.

(3) Ne glede na določbe prvega odstavka tega člena je ob upoštevanju omejitev iz prejšnjega odstavka vožnja z gorskimi kolesi dovoljena po planinski poti, ki jo določi minister, pristojen za šport, na predlog skrbnika planinske poti.

(4) S predpisom iz petega odstavka 6. člena tega zakona se podrobneje določi tudi način in pogoje za označevanje prepovedi in izjem uporabe planinskih poti iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena.

(5) Po planinski poti se lahko izvede tek kot športna prireditev oziroma tekmovanje (v nadaljnjem besedilu: športni tek) samo v sodelovanju s skrbnikom takšne planinske poti.

(6) Če obsega športni tek tudi vožnjo z gorskimi kolesi, kot je triatlon in podobno, se lahko takšna tekma izvede po planinski poti samo, če so izpolnjeni pogoji iz prejšnjega odstavka in če se del planinske poti, po kateri poteka kolesarjenje, zapre za čas tekme, v primeru, če ležijo zemljišča, preko katerih poteka takšna planinska pot, v območju, ki je varovano na podlagi predpisov, ki urejajo ohranjanje narave, gozdarstvo ali lovstvo, pa mora organizator takšne tekme pridobiti tudi dovoljenje za poseg v naravo. cerknica.si

Avtorici: **mag. Anita Knez, Tjaša Prudič** Fotograf: **Ljubo Vukelič**

Pouk na daljavo OŠ »Jožeta Krajca« Rakek

Na Osnovni šoli (OŠ) »Jožeta Krajca« Rakek smo sicer vsa leta razvijali digitalne kompetence učiteljev, veliko vlagali v računalniško infrastrukturo šole, a kljub temu nismo bili dovolj dobro pripravljeni na strokovni izziv, ki ga trenutno živimo.

Pouk smo že prej večkrat popestrili z IKT (videi, interaktivne vaje, projektno delo, izdelava predstavitev, snemanje vlogov, imeli smo nekaj spletnih učilnic ...), vendar smo bili na takšno preizkušnjo v resnici nepripravljeni. »Tako mi kot učenci doma nismo imeli vse ustrezne IKT podpore, kaj šele znanja o primernih, varnih spletnih možnostih, ki bi bile enako dostopne večini,« pove svetovalna delavka **Tjaša Prudič**.

Tehnična oprema

V tednu, ko nismo imeli pouka, smo zastavili spletni zavihek – učenje na daljavo in se dogovorili, da bomo na enem mestu zbrali vso vsebino in navodila, da bodo za učence in starše pregledni. Najprej smo se dogovorili, da učitelji pri svojih navodilih uporabljajo predvsem učne pripomočke, ki jih učenci imajo – zvezek, delovni zvezek, učbenik, ko pa smo se prepričali, da je večina učencev primerno tehnično opremljena, smo začeli dodajati še popestrjene vsebine (videe, povezave, posnetke, slike, zvočne zapise ...). Učencem smo pomagali tudi z izposojjo računalniške opreme, modemov ipd. Nekaterim družinam je podjetje EkoKnap pomagalo namestiti računalnike, tiskalnike in jih usposobiti za delo z njimi.

Komunikacija z učenci poteka prek različnih kanalov. Ker nismo imeli pripravljene strategije dela na daljavo, je vsak učitelj, predvsem učitelji razredniki in učitelji, ki nudijo individualno pomoč učencem, poiskal in raziskal možnosti komunikacije z učenci. Najprej smo komunicirali prek elektronskih naslovov staršev in njihovih telefonskih števil; z nekaterimi učenci smo ob dovoljenju staršev komunicirali prek aplikacije viber, s celotnim razredom pa prek aplikacije ZOOM. Učenci se te dni srečujejo z različnimi težavami, učitelji pa jim pomagamo, jim nudimo podporo z individualnimi klici, dnevno in tedensko smo v stiku z njimi, posebej s tistimi, ki imajo učne težave ali katere druge stiske. »V veliki večini so učenci in starši lepo odzivni in sodelujejo z nami,« delo vseh pohvali ravnateljica, **mag. Anita Knez**.

Učitelji pa smo komunikacijo vzpostavili s pomočjo MicrosoftTeamsa, storitve Office365, ki smo jo že uporabljali za dostop do skupnih dokumentov. Po treh tednih dela na daljavo smo se odločili, da tudi našim učencem ustvarimo spletno identiteto. To omogoča portal ARNES – akademska raziskovalna mreža Slovenije. S to identiteto učenci brezplačno dostopajo do Microsoftovih orodij, hkrati pa

Na rakovski šoli so že pred epidemijo veliko vlagali v digitalizacijo.

nam omogoča varno komunikacijo in izmenjavo dokumentov s skupino @osrakek.si. Seveda pa to ni bilo tako enostavno, kot je slišati. Verjamemo, da bomo z veliko truda vseh strokovnih delavcev in staršev in s pomočjo MicrosoftTeamsa videli in slišali večino učencev.

Vrsta izzivov

V teh dneh smo postavili tudi tako imenovano »dežurno službo« učiteljev. Vsakemu učencu, ki je bil bodisi manj odziven, manj motiviran bodisi je imel le težave pri razumevanju navodil ali pri načrtovanju dela, smo poiskali učitelja, ki ga dnevno spremlja, ga motivira in mu pomaga izluščiti bistvo.

Dejstvo je, da se čisto vsi (učenci, starši, učitelji, vodstvo šole) v tem obdobju soočamo z izzivi, ki od nas terjajo drugačen pristop k delu. Vsi skupaj se trudimo, da tako učenje res ostaja izziv, da ustvarja priložnosti za nova znanja ter da ne pogloblja stisk in povečuje razlik med učenci. »V tem obdobju učenci zagotovo najbolj krepijo kompetence bralne in digitalne pismenosti. Učenci sedaj več berejo in pišejo ter razvijajo različna informacijsko-komunikacijska znanja in pri tem razvijajo kompetence 21. stoletja,« pravi ravnateljica mag. Anita Knez.

Učenje na daljavo je velika preizkušnja za vse nas, za učence, starše, učitelje in vse ostale vpletene, saj gre za obliko dela, ki je nismo poznali in je še nismo izvajali.

Učitelji morajo razmišljati, kolikšen obseg vsebine bodo pripravili za učence, kako bodo te vsebine podprli, da bodo

V tem obdobju učenci zagotovo najbolj krepijo kompetence bralne in digitalne pismenosti.

učencem čim bolj razumljive pri samostojnem delu in delu prek spleta, katera znanja so bistvena in katera je treba utrditi.

Starši imajo v teh dneh zagotovo veliko več skrbi in izzivov; razmišljati morajo, kako bodo uskladili svoje obveznosti in hkrati še vzpodbujali otroka za delo za šolo ali pa mu pri tem pomagali.

Učenci pa ... vsak po svoje glede na IKT-znanja, tehnično podporo, prisotnost staršev, motiviranost za delo ... Vsem predlagamo, da »ujamejo« dnevno rutino, dobro načrtujejo in v skladu s svojimi zmožnosti čim bolj sledijo šolskemu delu. Vedno pa lahko pomoč in dodatno razlago poiščejo pri učiteljih.

Šolanje na daljavo nas čaka zagotovo še nekaj časa, zato vsem želimo, da ostanejo optimistični in zdravi!

Srečanje radovednežev

V mesecu marcu smo tik pred prihodom koronavirusa v naše kraje na Osnovni šoli (OŠ) Notranjski odred Cerknica izpeljali že tretje srečanje nadarjenih in motiviranih učencev. Udeležili so se ga učenci in učenke višjih razredov iz Logatca, Rakeka, Grahovega in Cerknice. Popoldne je potekalo v prijetnem tekmovalnem vzdušju. V trinajstih delavnicah je skupaj sodelovalo 130 otrok. Delavnice so bile zelo zanimive, saj so jih pripravili pod mentorstvom učiteljev kar otroci sami. Tako so pekli torte in jih krasili, kuhali iz živil, ki so ostala od kosila, iz lesa izdelovali opomnike, s kamero snemali dogajanje, v sobi pobega razreševali prekletstvo alkimistov in raziskovali skrivnostno Cerkniško jezero, si ogledali maketo satelita, ki bo kmalu izstreljen v vesolje, naredili manikuro, se igrali malega sivega milijonarja, improvizirali ter se preizkusili v različnih kvizih in družabnih igrah. Po koncu delavnic so se učenci družili ob picah in sladkih dobrotah, ki so jih podarile okoliške picerije in trgovine. Kdo bi si takrat mislil, da se je bilo to zadnje prijetno druženje pred nastopom dolgega obdobja izolacije od sošolcev in prijateljev. ■

✉ Anja Turk 📷 Tina Grapulin Bavčar

Priznati moram, da mi je pouk na daljavo prav všeč. Sam si lahko razporedim delovni čas, tako da poskrbim tudi za dolge odmore med delom za šolo. Tudi vstajati mi ni treba prav zgodaj, zato lahko dlje spim. Poskrbim za to, da si delo razporedim čez vse dneve, od ponedeljka do petka, tako da sem vsak dan ob knjigah in zvezkih ter ob računalniku. Najbolj všeč mi je bila naloga pri predmetu tehnika in tehnologija, ko smo morali izdelati lok in puščico.

V tem času sem se naučil tudi več računalniških spretnosti, saj vsak dan pišem elektronska sporočila, razna besedila, gledam posnetke učnih vsebin, se snemam, skeniram, kopiram in podobno. Zdi se mi, da imam s šolo na daljavo manj dela, kot bi ga imel, če bi vsak dan sedel pri pouku pet ali šest ur in nato še doma delal naloge in se učil. Tudi sošolcev ne pogrešam prav dosti, saj smo v stalnih stikih prek računalniških igrice, telefona in družabnih omrežij.

✍️ Tim Zidar, 6. a

Pouk na daljavo

Učenci Osnovne šole

»Jožeta Krajca« Rakek so nam
zaupali, kako poteka pouk
na daljavo, s katerimi
težavami se spopadajo
in koga pogrešajo.

Učenje na daljavo nam vsem predstavlja velik izziv, vendar se večina dobro spoprime z njim. Delo na daljavo mi ne predstavlja večjih težav, ampak je doma včasih težje ostati zbran. Včasih se nabere veliko stvari, ki jih je treba storiti, volje pa ni več. Vendar takrat zmeraj še malo stisnem in se potrudim. Delo na domu je včasih super, saj se lahko zbudiš, kadar hočeš, in nalogo delaš čez cel dan in imaš vmes majhne

premore, da ti potem možgani boljše in hitreje delujejo. Včasih pa je kar stresno, saj imaš doma okoli sebe toliko motečih dejavnikov, ki ti velikokrat preusmerijo pozornost s šolskega dela. Pri delu doma je po mojem mnenju zelo pomembna dobra organizacija, saj če si ne organiziraš dela, ti včasih naloga ostane tudi čez vikende in praznike. Mislim pa, da tudi sošolci in prijatelji, ki sem jih prej vsak dan srečevala v šoli, pripomorejo k boljšemu in lažjemu razumevanju šolske snovi. Pomagajo ti, da razumeš snov, in ti jo po potrebi razložijo še na svoj način, ki ga včasih razumeš bolj kot učiteljevo razlago.

Ko smo bili še v šoli, sem si zmeraj želela poizkusiti, kako bi bilo, če bi delali od doma. Zdaj, ko je to edina rešitev, mi ni več tako pri srcu. Ko zdaj pomislim, bi raje normalno hodila v šolo in se tam družila s prijatelji in se z njimi zabavala.

Ker obiskujem tudi glasbeno šolo, sem postavljena pred velik izziv. Namreč vse ure potekajo prek mobilnih naprav in je včasih zelo težko prejeti vse informacije, ki ti jih učitelj nameni.

✍️ Eva Ivančič, 9. a

Učenje na daljavo je zanimivo in mi ne dela težav. Naloge opravljam sproti. Če česa ne razumem, to sporočim učiteljici ali pa jo kar pokličem. Z razredom smo že večkrat imeli video srečanje prek aplikacije ZOOM in nekajkrat tudi prek Microsoft Teamsa. Svoje sošolce zelo pogrešam, kar je tudi razlog, zakaj bi se rada čim prej vrnila v šolo. Ocenjevanja se na nek način kar bojim, ker še ne vem, kako bo potekalo. Najboljše pri učenju na daljavo pa je, da sem se v teh nekaj tednih naučila ogromno o delu z računalniki.

✍️ Tjaša Škof, 6. b

Pouk na daljavo se mi zdi precej zanimiva izkušnja. Ena izmed prednosti takega načina dela je, da si lahko sami razporedimo svoj čas. Z učenjem na daljavo nimam težav, vendar verjamem, da je to za nekatere velik izziv, saj pri vsakem posameznem predmetu dobimo manj razlage. Pri učenju na daljavo je ena izmed najnujnejših potrebščin gotovo računalnik. Vsaj v višjih razredih je tako. Večino opravljenih nalog moramo natipkati ali pa fotografirati ter nato poslati učiteljem. S tem se med drugim učimo tudi novih spretnosti na področju računalništva. Učenje na daljavo se mi zdi popolnoma v redu, edina pomanjkljivost pa je, da ne vidimo svojih sošolcev. Jaz osebno jih zelo pogrešam. Kljub vsemu imam raje učenje v šoli, zato upam, da bo epidemije čim prej konec in se bomo lahko skupaj z vsemi sošolci vrnili nazaj v šolo.

✍️ Živa Petkovšek, 6. b

Avtorica: **Anja Turk** Fotografinja: **Lucija Kraševc**

Pouk na daljavo OŠ Notranjski odred Cerknica

Brez priprav in večjega opozorila smo bili v trenutku primorani šolske klopi zamenjati z delom od doma. Vsi smo bili nepripravljeni na takšno obliko dela – učitelji, starši in tudi učenci. Že več tednov je minilo od takrat, tako da smo si zaslužili tudi prvomajske počitnice.

Organizirali smo se zelo hitro. Naša računalničarka **Mojca** je takoj postavila spletno stran za delo na daljavo. Učitelji tedensko na spletni strani objavljajo učno gradivo za ves teden, za vsak razred posebej. Tam učenci najdejo vse informacije, ki jih potrebujejo v zvezi z učnim procesom. Učitelji poskušajo na različne načine delo od doma narediti koristno, zanimivo in poučno. Tako se poslužujejo različnih spletnih anket, dela v spletnih učilnicah in pogovora v živo prek videokonferenc.

Tudi učitelji so se bili primorani naučiti novih pristopov, ki nam jih ponuja sodobna tehnologija. Vsi skupaj se poskušamo držati načela manj je več in tedensko ne preveč obremeniti otrok. Na spletni strani imamo poleg gradiv za učenje tudi rubrike Kotiček za odmor, OPB in Žabica svetuje, kjer lahko učenci in starši najdejo ideje za prosti čas in koristne nasvete.

Odzivnost otrok na tak način dela je različna. Na razredne ure v obliki videokonferenc se odzovejo skoraj vsi, oddajanje nalog in s tem preverjanje znanja pa je nekoliko manjše. Razlika je tudi v starosti učenca. Medtem ko je na razredni stopnji pri odzivnosti nujna prisotnost starša, pa na predmetni stopnji to počnejo v veliki večini kar učenci sami.

Težave se pojavljajo predvsem pri otrocih, ki nimajo spodbudnega okolja. Ker starši ne znajo rokovati s sodobno tehnologijo in jim ne morejo nuditi opore, se tudi sami težko znajdejo. Šola je vsem, ki so se javili, da potrebujejo tehnologijo, priskrbela tablico ali računalnik, ki so jih lahko prevzeli na šoli. Teh ni bilo veliko. Težave imajo tudi učno manj uspešni učenci in učenci z dodatno strokovno pomočjo, saj je delo od doma za njih še težje, kot je bilo v učilnicah. Z njimi pridno delajo izvajalke dodatne strokovne pomoči in posamezni učitelji. Nekateri so pomoči veseli, drugi jo zavračajo.

Starše in učence še pozivamo, da redno spremljajo našo spletno stran dela na domu, kjer bodo našli vse informacije, ki se navezujejo na delo doma, na zaključevanje letošnjega leta in priprave na naslednje šolsko leto (izbor izbirnih predmetov, OPB-ja, učnih pripomočkov ...). Glede na okrožnice šolskega ministrstva smo v mesecu aprilu predvsem preverjali znanje, v mesecu maju in juniju pa sledita ocenjevanje in zaključevanje ocen.

Vsi se trudimo po svojih najboljših močeh – verjamemo, da tako kot šola tudi starši in učenci. Za vse nas je taka oblika dela veliko napornejša od tiste, ki smo je vajeni, zato je prav, da stopimo skupaj in delamo za korist naših otrok.

Na koncu bi se radi zahvalili še vsem staršem, da ste bili in ste še pripravljeni svojim otrokom priskočiti na pomoč pri delu za šolo na domu.

DURKOTE IZ DOMAČEGA KRAJEGA MLEKA

Kmetija
MIHELČIČ

*Domači sir, jogurt, skuta,
maslo, kruh, rezanci,
sirovi štruklji in še marsikaj.*

NA CERKNIŠKI TRŽNICI
VSAKO SREDO MED 9.00 IN 12.00
TER VSAKO SOBOTO MED 8.00 IN 12.00.

VSAK DAN SVEŽE MLEKO IZ
MLEKOMATA NA TRŽNICI!

**DOSTAVA
OD PONEDELJKA DO PETKA
MED 10. IN 16. URO**

[kmetija.mihelcic](https://www.facebook.com/kmetija.mihelcic)
031 632 543

KMETIJA MIHELČIČ, GRAHOVO 2B, 1384 GRAHOVO

Aktivnosti Rdečega križa Cerknica v kriznih časih

Po medijih smo spremljali širjenje koronavirusa v Aziji. Kdo bi si mislil, da bo virus izbruhnil tako blizu nas, v Italiji, in prišel tudi v Slovenijo? Vladni ukrepi za zaščito državljanov so zajeli tudi aktiviranje članov ekip prve pomoči Rdečega križa Slovenije, ki so imeli nalogo kontrolirati telesno temperaturo in stanje vseh, ki so vstopali v Slovenijo na mejnih prehodih z Italijo.

V te aktivnosti se je na kontrolnih točkah Fernetiči in Krvavi Potok vključila tudi naša ekipa bolničarjev. Beležimo, da so na 32 kontrolah, v vsaki sta sodelovala po dva člana, opravili 10.200 meritev. Povišano temperaturo so zaznali pri petnajstih ljudeh in zavrnil njihov vstop v Slovenijo. Delo je potekalo ponoči, med vikendi, prazniki in ne glede na vremenske razmere. Prostovoljci so žrtvovali svoj prosti čas in so bili kljub popolni zaščitni opremljeni izpostavljeni morebitnim okužbam. Glede na razmere težko najdemo prave besede, s katerimi bi se zahvalili našim prostovoljcem.

V teh dneh smo se povezali s štabi civilne zaščite v vseh treh občinah, ki jih pokriva Rdeči križ Cerknica-Loška dolina-Bloke. Sodelovanje je bilo namenjeno lažšanju stisk občanov in pripravi na najhujše razmere. V tem času smo prejeli pošiljko humanitarne pomoči in jo razdelili tudi med ljudi, ki bivajo po oddaljenih vaseh brez svojcev in sosedov. Prostovoljce, ki so pomoč razdeljevali na terenu, smo prej podučili o nošenju zaščitne opreme, o postopkih delitve hrane brez stika, samo do hišnih vrat. V tem času smo razdelili kar 4,6 tone pomoči. Vsa zahvala za tako hitro dostavo osnovnih živil socialno ogroženim gre našim zvestim prostovoljcem, ki vedno naredijo vse, da bi pomagali drugim.

V pisarni smo imeli še delujoč računalnik, ki smo ga podarili družini s šoloobveznimi otroki, ki morajo v teh dneh opravljati šolske obveznosti. Prav tako smo se v zadnjih tednih odzvali na prošnje ljudi, ki niso smeli zapustiti svojih domov, potrebovali pa so zdravila, topel obrok. Varovali smo

© arhiv Rdečega križa Cerknica

tudi občana z demenco, izvajali nakupe v trgovini in prinašali živila na dom. Aktivnosti so bile izpeljane v sodelovanju z občinami in štabi civilne zaščite. Vseskozi smo sodelovali še s Centrom za socialno delo Primorsko-Notranjska, enoto Cerknica, in krovno organizacijo Rdečega križa. Izvajali smo naloge po navodilih države in dnevno, mesečno poročali o naših aktivnostih. Veseli nas, da smo se povezali v želji, da pomagamo občanom, in v teh dneh strnili skupne misli in moči. Složno sodelovanje z vsemi omenjenimi institucijami nam bo pomagalo pri premagovanju težkih trenutkov, ki so nam vsem spremenili način življenja. Ne glede na vse bomo še naprej delovali v skrbi za ljudi, ki nas potrebujejo.

Skupaj smo močnejši

Center za socialno delo Primorsko-Notranjska od 20. aprila 2020 dalje skupaj s prostovoljci vodi projekt z naslovom Skupaj smo močnejši.

Glavni namen projekta je nudenje psihosocialne podpore prek telefonskih pogovorov. Občani lahko od ponedeljka do petka od 11.00 do 19.00 pokličejo na telefonsko številko 041 434 012.

CSD Primorsko-Notranjska bo različne vsebine, povezane s tematiko, objavljala tudi na Facebook strani »Skupaj smo močnejši«.

Da se soočamo s kriznimi razmerami, ki v nas krepijo občutke nelagodja, strahu in negotovosti, se zavedajo tudi v Zdravstvenem domu Cerknica. Občanom sporočajo, da lahko pri njih ob čustveni stiski poiščejo psihološko pomoč in podporo. Od ponedeljka do petka od 7.00 do 14.00 jih lahko pokličete na telefonsko številko 01 705 01 50 ali se jim oglasite prek elektronske pošte divna.klanfar@zd-cerknica.si.

V društvu Spominčica – Alzheimer Slovenija so v času epidemije podaljšali delovanje svetovalnega telefona. Na svetovalnem telefonu 059 305 555 so dosegljivi vsak dan (tudi med vikendi) od 9.00 do 18.00 in prek e-pošte svetovanje@spomincica.si. ■

cerknica.si

Uporabne informacije ob zaznavi nasilja v družini

Občina Cerknica skupaj s Centrom za socialno delo Primorsko-Notranjska in Regijskim štabom Civilne zaščite za Notranjsko poziva občane in občanke, da morebitno nasilje prijavijo policiji in centru za socialno delo. V nadaljevanju posredujemo nekaj informacij v zvezi z zaznavo nasilja v družini.

Dolžnost prijavljanja

Nasilje v družini je kaznivo dejanje in se preganja po uradni dolžnosti. Vsakdo, pa naj gre za posameznike ali pa institucije, ki v družini ali okolici doživijo ali prepoznajo nasilje oz. sumijo na pojav nasilja v družini, je dolžan o tem takoj obvestiti pristojne institucije (policija, CSD, tožilstvo, zdravstvene ustanove, društva ...). Še zlasti to velja takrat, ko so posredne ali neposredne žrtve otroci in osebe, nezmožne poskrbeti same zase (starejše osebe, osebe s posebnimi potrebami, invalidi in podobno).

Prepoznavanje oblik nasilja

Fizično nasilje: klofute in udarci (z dlanjo, pestjo ali predmetom), uničevanje predmetov v prostoru, brcanje, odriavanje, potiskanje ob steno, lasanje, zvijanje rok, pljuvanje, ožiganje, davljenje, namerno spravlanje v nevarnost (npr. s prehitro vožnjo), onemogočanje izhoda iz stanovanja (sobe) in podobno.

Psihično nasilje: žaljenje, zmerjanje, poniževanje, posmehovanje, podcenjevanje, grožnje in ustrahovanje (z vpitjem, telesno držo, s predmetom – npr. nožem), grožnje s samomorom, prepovedi in preprečevanje druženja, pritiski, prepovedi obiskov prijateljev, sorodnikov ali aktivnosti, omejevanje uporabe telefona, prelaganje krivde, pretirano ljubosumje, nenehno obtoževanje, nadzorovanje, preverjanje, žaljenje družine in prijateljev ...

Spolno nasilje: siljenje v dotike, poljubljanje, objemanje, siljenje v spolni odnos ali z njim ali z drugo osebo, vsiljene in nesprejemljive oblike spolnega odnosa, siljenje h gledanju pornografije (pri otrocih seznanjanje s pornografskimi vsebinami), siljenje k slačenju, h golemu fotografiranju in snemanju; posilstvo ...

Ekonomsko nasilje: preprečevanje razpolaganja z denarjem, izsiljevanje za denar ali predmete, zahteve po izročitvi lastnih dohodkov, uporaba lastnih dohodkov za stroške drugega ...

Zanemarjanje: opuščanje skrbi za otroka, invalida, ostarelo osebo ali osebo s posebnimi potrebami.

Zalezovanje: zasledovanje; neželjeno vzpostavljanje stika, fizično vsiljevanje; opazovanje; zadrževanje v žrtvini bližini, vdor v življenje žrtve in podobno.

Nasilje prek telefona ali interneta: snemanje brez dovoljenja, objavljanje posnetkov; nadlegovanje, poniževanje, zasmehovanje prek medijev, ustvarjanje lažnega profila, namestitve sledilnih naprav in podobno.

Kontaktne informacije

Center za socialno delo Primorsko-Notranjska: 05 700 12 26, gp-csd.primn@gov.si; Center za socialno delo Južna Primorska: 05 663 45 43, gp-csd.jprim@gov.si; Policija: 113; Društvo za nenasilno komunikacijo Ljubljana: 01 434 48 22, 031 770 120, info@društvo-dnk.si; Koper: 05 639 31 70 in 031 546 098, dnk.koper@siol.net; Društvo SOS telefon za ženske in otroke žrtve nasilja: 01 544 35 13, 01 544 35 14; Ženska svetovalnica (krizni center): 031 233 211; Psihosocialna in psihološka pomoč za ženske in otroke, žrtve nasilja in spolnih zlorab: 031 699 333; SOS telefon: 080 11 55; TOM telefon za otroke in mladostnike: 116 111; Društvo Tvoj telefon Postojna: 05 720 1720; Sopotnik (telefon v stiski): 116 123.

Priporočeno ravnanje ob zaznavi nasilja v družini

Ob doživetju ali zaznavi nasilja obvestite v prvi vrsti policijo (113) oz. katero koli od drugih služb. Če ni mogoče varno izvesti klica oz. prijave nasilja, uporabite ostale možnosti elektronske komunikacije – SMS-sporočila, e-sporočila, družbena omrežja in podobno – ali možnosti posredne prijave prek prijateljev, znancev, sosedov, sorodnikov ... Bodite pozorni tudi na dogajanje v svoji okolici (soseski), zlasti če so žrtve nasilja ranljive družbene skupine – otroci, starejši občani, osebe s posebnimi potrebami, invalidi ... Zavedajte se, da s svojo odločnostjo pri prijavi nasilja in z vsemi postopki posredno ščitite tudi svoje otroke, saj ste edini, ki otroka lahko zaščiti od posrednega ali neposrednega nasilja v družini.

Nejc Kotnik

Nejc je osebni trener, trener skupinskih vadb in prehranski svetovalec v domačem Vadbenem centru Olimp. Njegovo življenje je s športom povezano že od mladih nog. Takrat se je ukvarjal z gimnastiko, namiznim tenisom in košarko, pozneje pa s fitnessom pa tudi drugimi oblikami vadbe (crossfit, weightlifting in powerlifting).

S trenerstvom se je pričel ukvarjati pred tremi leti, takrat je opravil tudi licenco za prehranskega svetovalca. Redno se udeležuje seminarjev in izobraževanj s področja vadb in zdrave prehrane, pridobljeno znanje pa s pridom uporablja pri svojem delu. Kot pravi, prisega na kakovostno vadbo s čim manj poškodbami, dobro strukturiranimi treningi in ne na brezglavo skakanje, samo da se čim bolj »zašvica«.

Kako je prišlo do ideje (in izvedbe) vadbenega centra?

Svoj vadbeni center sem si želel imeti že od nekdaj. Včasih je bila to neuresničljiva želja, sedaj pa je postala »kruta« realnost. Več kot pol leta sem vsem okoli sebe tečnaril le o vadbenem centru, tako da so nekateri počasi začeli zaupati v idejo; predvsem moj oče, pa tudi partnerka Nika in njeni starši ter stric, ki so mi veliko pomagali pri uresnitvi. Brez njih mi ne bi uspelo to, kar mi (nam) je. Veliko prijateljev in znancev je dvomilo, kar mi je dalo še dodatne motivacije, da jim dokažem, da kjer je volja, je tudi moč. Že na začetku je bilo ogromno stresa; pa je šlo le za odločanje, ali najeti prostor ali center narediti doma. Na srečo smo se odločili za slednje.

Koliko tečajnikov obiskuje tvoje vadbe?

Povprečno mesečno obiskuje naš vadbeni center okoli 120 ljudi, kar je za začetek precej. Hvaležni smo vsem za zaupanje. Moram priznati, da imamo srečo, ker k nam hodijo sami dobri in prijazni ljudje in je z njimi prijetno sodelovati.

Kakšni se ti zdita njihovi fizična in psihična pripravljenost?

Mešani. Nekateri so malo bolj pripravljeni, nekateri pa so povsem brez kondicije in tudi motorika jim zelo nagaja, kar pa ni problem – delamo v majhnih skupinah ali individualno, tako jih hitro naučimo optimalnih gibov. Tudi psihično se razlikujejo. Je pa zelo majhen delež takih, ki hitro odnehajo,

večina jih je že kar dolgo pri nas in vzpostavili smo celo prijateljske vezi.

Kaj pa je poleg vadbe še potrebno za zdrav duh v zdravem telesu?

Vadba oziroma pravilna izvedba osnovnih gibov je pomembna z vidika zdravih sklepov, močnejšega telesa, pripravljenosti za izvedbo drugih aktivnosti; dobro deluje proti osteoporozi, kardiovaskularnim boleznim in je najučinkovitejša pri doseganju »lepe« postave. Poleg vadbe priporočam vsaj 10.000 korakov dnevno, neko optimalno prehranjevanje, dober in zadosten spanec (sedem–devet ur), čim manj stresa, druženje s prijatelji in sorodniki, učenje optimalnega dihanja, meditacije, čim manj jeze, škodoželjnosti, opravljanja in drugih slabih človeških navad ter čim več ljubezni do česar-koli ... Na splošno poleg vadbe priporočam čim več gibanja; to so lahko tudi tek, kolesarjenje in

razni drugi individualni ali skupinski športi. V teh korona časih je postalo zelo popularno balinanje (smeh).

S čim pa se ukvarjaš v tem času, ko ne moreš imeti vodenih vadb? Kaj meniš, da bo ta izolacija pomenila za prihodnost tvojega dela?

V tem času sva z Niko omogočila ljudem brezplačne online vadbe in nasvete o optimalnem prehranjevanju brez odrekanja in raznih diet. Izposojava tudi opremo za vadbo doma, izdelujeva personalizirane jedilnike in vadbene programe. Zaenkrat upava, da se bodo stvari počasi izboljšale in bova lahko kmalu ponovno odprla vrata vadbenega centra, saj nisva pristaša online vadb. Bomo pa v maju pričeli z vadbami na prostem, seveda na primerni varnostni razdalji. V prihodnosti bo na vadbah treba organizirati predvsem manjše skupine, bolj pogosto razkuževati opremo in umivati roke. Osebni treningi, postrehabilitacije in izvajanje nevrokinetičnih terapij pa bodo potekali tako kot do sedaj, le z masko na obrazu (smeh).

Avtor: **Lucjan Batista** Fotograf: **Ljubo Vukelič**

Kakovosten zrak v prostoru

V teh trenutno neugodnih časih je še kako pomembno, kakšna je kakovost bivanja v prostoru, saj vpliva na naše zdravje in dobro počutje. O kakovostnem bivalnem okolju govorimo takrat, ko se v prostoru osebe počutijo kar se da ugodno.

K stanju ugodja in dobrega počutja v določenem okolju vpliva več dejavnikov, ključni pa so sledeči elementi:

- toplotno ugodje: želena temperatura prostora s čim manjšimi nihanji (homogenost);
- vizualno ugodje: količina svetlobe, estetsko ugodje;
- akustično ugodje: pravilno izvedena zvočna izolacija;
- kakovost zraka v prostoru: čist in zdrav zrak.

In prav o doseganju kakovosti zraka bi spregovorili v tem prispevku. Kakovosten zrak v notranjih prostorih izboljšuje našo koncentracijo, spanje in splošno kakovost življenja.

Če želimo v prostoru zagotoviti kakovosten zrak, moramo poleg vzdrževanja čistoče prostor tudi stalno in ustrezno prezračevati. Prostor običajno prezračujemo vsaj od tri- do štirikrat dnevno, posebno pa takrat, ko v prostoru »začutimo slab zrak«. Posledica neprimerne prezračevanja in pereč problem je vlaga, ki nastane zaradi različnih aktivnosti v bivalnih prostorih.

Sam način prezračevanja se spreminja glede na letni čas. V poletnem času običajno v prostorih ne pride do težav s prekomernim navlaževanjem. Obodni elementi imajo dovolj visoko temperaturo, tako da ni nevarnosti površinske kondenzacije vodne pare. Na morebitnih kritičnih mestih se razvoj plesni ustavi ali plesen povsem izgine.

V zimskem času je absolutna vlažnost zraka nizka, zato ima zrak po vstopu v ogrevan prostor in segretju na notranjo temperaturo precejšno rezervo v količini vlage, ki jo lahko sprejme. Z rednim prezračevanjem tako preprečujemo prekomerno navlaževanje in nastanek površinske

Glede na nastalo situacijo do nadaljnjega osebno energetske svetovanje odpade. Na voljo sem vam na elektronskem naslovu lucjan.batista@ensvet.si in na telefonski številki 051 690 438.

Morda pa je ravno sedaj pravi trenutek, ko imamo na razpolago več časa, da razmislimo o bodočih ukrepih glede energetske sanacije naše stavbe ali prenovi ogrevalnega sistema.

kondenzacije. Ob istočasnem pravilnem in zadostnem ogrevanju ustavimo tudi morebiten razvoj plesni, ki se začne jeseni oziroma v prehodnem obdobju.

Najbolj razširjena metoda je zračenje z odpiranjem oken. Ločimo dolgotrajno in kratkotrajno zračenje. Med dolgotrajno zračenje spada zračenje s priprtimi okni prek dneva ali noči. Na ta način omogočimo od en- do štirikratno izmenjavo zraka v prostoru. Tak način predstavlja v hladnih dneh tudi veliko izgubo toplotne energije. Zaradi hladnejšega in manj vlažnega zraka se v prostoru tudi hitreje znižuje relativna vlaga zraka in pospešuje gibanje prahu. Površine v neposredni okolici okna se podhlajujejo. Veliko primernejše je kratkotrajno in intenzivno zračenje prostorov z odpiranjem oken. V enakomernih časovnih intervalih, na vsake tri ure, okna na stežaj odpremo za kratek čas (od 5 do 10 minut). Seveda z naravnim prezračevanjem dosegamo kakovosten zrak v prostoru, če zunanji zrak ni onesnažen. Če živimo v onesnaženem okolju, moramo razmišljati o prisilnem prezračevanju, ki nam zrak ustrezno prečisti, saj ga v notranjost prostorov vodimo prek filtrov. Ti nam v veliki meri uspešno odstranijo škodljive delce iz zraka, seveda pa je učinkovitost pogojena s kakovostjo filtrov.

Če prisilno prezračevanje kombiniramo še z izrabo toplote odpadnega zraka (zraka, ki ga iz prostora odvajamo na prosto) in s to toploto predgrejemo zrak, ki ga dovajamo v prostore, smo prezračevanje tudi energetske ugodno rešili, kar imenujemo – rekuperacija. Več o tem pa v enem od naslednjih prispevkov.

Stran ureja: Javno podjetje (JP) Komunala Cerknica, d. o. o. Fotograf: Ljubo Vukelič

Izpiranje hišnega vodovodnega omrežja

Zaradi preprečevanja širjenja novega koronavirusa so v času razglasitve epidemije številne ustanove začasno zaprle svoja vrata. Posledično je prišlo do zastoja pitne vode v hišnem vodovodnem omrežju (v nadaljevanju: HVO).

Zastajanje pitne vode v HVO lahko povzroči poslabšanje kakovosti pitne vode in potencialno nevarnost za zdravje ljudi. V zvezi z zagotavljanjem ustrežne pitne vode v hišnem vodovodnem omrežju so strokovnjaki Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) izdali priporočila.

Lastnikom in upravnikom objektov v javni uporabi (vzgojno-varstvene in izobraževalne ustanove, gostinski objekti, objekti za izvajanje higienske nege, poslovne stavbe ...) priporočajo, da pred ponovnim odprtjem dejavnosti izvedejo spiranje HVO. Po presoji je treba ukrepati tudi v zvezi z morebitno problematiko legionel.

Intenzivno izpiranje vodovodnega omrežja se opravi tako, da se poveča pretok pitne vode v vodovodnem omrežju na vseh pipah v objektu za najmanj 15 minut oz. do stabilizacije temperature.

Svetujejo, da se redna preventivna izpiranja vodovodnega omrežja izvajajo skozi vse leto, saj se s tem zagotavlja pretočnost na vseh pipah v objektu; izpiranje naj se opravi

po vsakem obdobju, ko voda v omrežju dlje časa stoji (npr. na začetku delovnega tedna, po praznikih idr.). Pitna voda je namreč živilo in je pokvarljiva. Običajno živilo, ki ga dalj časa ne uporabljamo in stoji v shrambi ali hladilniku, po določenem času zavržemo. Voda v hišnem omrežju ni v sterilnem okolju. Njena uporaba, če se v omrežju zadržuje dalj časa, ni priporočljiva.

Priporočajo tudi, da voda na vsaki pipi vsak dan pred prvo uporabo teče vsaj 2 minuti – curek naj bo enakomeren, srednje jakosti, debeline svinčnika – oziroma toliko časa, da se temperatura vode na pipi ustali. Predvsem je redno točenje vode na pipi pomembno tam, kjer se voda uporablja za pripravo napitkov – najpogosteje je to pipa v kuhinji!

Vsaj enkrat na 14 dni je treba na vseh pipah sneti in očistiti mrežice ali druge nastavke. Čiščenje pomeni spiranje z vodo, ki teče po tem sistemu, in po potrebi odstranjevanje vodnega kamna.

Pustiti vodo teči je žal v nasprotju z varčevanjem, lahko pa to vodo uporabite za druge, neprehrabne namene. Skrb za zdravje je v takih primerih pomembnejša od varčevanja. Na količino vode, ki odteče v prazno, je možno vplivati že pred izgradnjo objektov s pravilnim projektiranjem, ki naj z načrtovanjem poti vode v interni vodovodni napeljavi prepreči predolgo zadrževanje vode; z uporabo kakovostnih materialov ter s strokovno izvedbo. »Nepotrebno« trošenju vode pa se na žalost ni mogoče povsem izogniti.

Lastniki ali upravljavci javnih objektov se lahko pred izvajanjem omenjenih aktivnosti po nasvet obrnejo k upravljavcu sistema za oskrbo s pitno vodo.

Podrobnejša priporočila in navodila glede pitne vode lahko najdete na spletni strani NIJZ (www.nijz.si/sl/podrocja-dela/ moje-okolje/pitna-voda).

Sedežne garniture po meri
Klasične in moderne oblike
SLOVENSKA KAKOVOST
Hitri dobavni roki

-20%

na sedežne garniture
PO NAROČILU

www.sedezne-stepp.si

RAZSTAVNI SALON
IC Podskrajnik 30
Cerknica

01/ 70 58 031
051 444 602
stepp@siol.net

Avtorica: **Maruša Opeka** Fotograf: **Ljubo Vukelič**

Odgovorno do narave!

Letos smo 22. aprila dan Zemlje praznovali že 50. leto zapored. Glavna tema letošnjega obeležja so bili podnebni ukrepi, ki naj bi po ocenah strokovnjakov predstavljali najpomembnejši izziv za prihodnost človeštva in ohranjanje pogojev, ki omogočajo življenje na tem planetu.

Ravno emisije toplogrednih plinov so glavni razlog za podnebne spremembe, katerih učinki so že vidni. »V Sloveniji izpustimo v zrak letno okoli 20.000 kiloton (kt) emisij v ekvivalentu CO₂; največ te količine, približno 80 odstotkov, izvira iz proizvodnih in storitvenih dejavnosti, okoli 20 odstotkov pa iz gospodinjstev,« so zapisali na Statističnem uradu RS. V letih po letu 2008, v času gospodarske krize, je količina emisij toplogrednih plinov postopoma upadala, od leta 2014 pa se spet povečuje.

Prav tako so velik okoljski problem tudi odpadki. Po podatkih Eurostata je količina komunalnih odpadkov, ki nastanejo v Evropski uniji, v zadnjih nekaj letih vsako leto večja: 2014 jih je nastalo 478 kg, v 2017 pa 486 kg na prebivalca. Tovrsten trend velja tudi za Slovenijo. V letu 2014 je nastalo 433 kg na prebivalca, v 2018 pa že 495 kg.

Na žalost pa se ravno v času epidemije koronavirusa še bolj opazi, da kljub osveščanju ljudje še vedno puščajo smeti v naravi.

Tako Občina Cerknica kot Notranjski regijski park sta že pred tedni opozorila na številne smeti ob gozdnih in poljskih poteh. Poleg smeti, ki nastanejo po piknikih in prigrizkih med sprehodi, so se po vsej občini pojavili tudi kupi gradbenih in kosovnih odpadkov. Na opažanja občanov glede povečanega smetenja v naravi so se na srečo hitro in odgovorno odzvali tudi na Občini Cerknica in v Javnem podjetju (JP) Komunala Cerknica. Že v začetku aprila so pod poostrenimi varnostnimi pogoji za uporabnike odprli zbirna centra v Cerknici in Loški dolini. »Tudi če začasno velja drugačen

»režim življenja,« so zapisali v Notranjskem regijskem parku, »to ne pomeni, da moramo pozabiti na osnovne principe civiliziranosti, ki nas jih učijo od zibelke dalje – smeti sodijo v koše in zabojnike za smeti, iz naravnega okolja jih tja odnesemo v nahrbtnikih in s seboj prinesenih vrečkah.«

Od torka, 7. aprila 2020, sta zbirna centra (ZC) v Cerknici in Starem trgu ponovno odprta po ustaljenem urniku.

Delovni čas ZC Cerknica:

ponedeljek: zaprto;

torek: v poletnem času od 12.00 do 18.00, v zimskem času od 11.00 do 17.00;

sreda, četrtek in petek: od 8.00 do 15.00;

sobota: od 8.00 do 12.00;

nedelja in prazniki: zaprto.

Delovni čas ZC Stari trg:

torek: od 8.00 do 14.00;

četrtek: v poletnem času od 12.00 do 18.00, v zimskem času od 11.00 do 17.00.

V poletnem času je ZC v Starem trgu odprt vsako prvo soboto v mesecu od 8.00 do 12.00.

JP Komunala Cerknica uporabnike poziva, da ob vstopu v ZC uporabljajo zaščitno masko in zaščitne rokavice, ki jih prinesejo s seboj. Brez zaščitnih sredstev vstop ni mogoč. Vstop je možen največ dvema uporabnikoma hkrati, ostali morajo počakati pred vrati. V ZC je treba upoštevati priporočeno razdaljo do drugih uporabnikov in zaposlenih.

Brezbrižni uničevalci našega zaklada in ponosa

Po območju Notranjskega regijskega parka, po sprehajalnih, gozdnih in planinskih poteh, presahlem Cerkniskem jezeru in kolovozih vsakodnevno drvijo motorji, motokros motorji in štirikolesniki. Ker gre za zavarovano območje narave, so tovrstne vožnje strogo prepovedane. Prepovedujeta jih Zakon o ohranjanju narave in Odlok o Notranjskem regijskem parku. V 29. členu (točka 4) omenjenega odloka jasno piše, da se je z motornimi vozili prepovedano voziti izven prometnic.

Takšne vožnje zaradi kopanja koles poškodujejo poti in travnike ter motijo živali; v tem času še posebno ptice, ki se pripravljajo na gnezdenje in zarod. Hrup, ki jih močno prestraši, jih lahko prežene iz gnezd. Posledično se lahko zgodi, da številne ptice zaradi brezbriznih dirkačev ne bodo imele podmladka.

Strokovni direktor NRP **Tomaž Jančar** nas ob tem spomni: »Cerkniško jezero je biser narave in dediščina svetovnega formata. Kmetje tu skrbijo za svoje travnike tako, da imamo na jezeru največje populacije travniških ptic v državi. Žal pa bi nekateri obiskovalci očitno radi jezero samo zase. Ko uživajo v dirkanju na štirikolesnikih vse počez po travnikih, se požvižgajo na vse, na kmete, katerih travnike uničujejo, na ptice, ki jim bežijo izpod koles, in na

© NRP

© NRP

druge obiskovalce, ki bi naravo radi doživeli v miru in spoštljivo.«

Motoriste prosimo, naj s temi civilizacijsko zavržnimi dejanji prenehajo, vse, ki opazijo kršitelje, pa, da policijo obvestijo o nesprejemljivem početju. Tudi ekipa NRP bo odslej na terenu še pozorneje spremljala situacijo in vse kršitelje nemudoma prijavila policiji.

Za kršitelje so predpisane kazni v višini od 2.000 do 10.000 evrov. Kršitev je lahko poleg same vožnje v naravnem okolju tudi »namerno vznemirjanje živali brez opravičljivega razloga«, policist (ali naravovarstveni nadzornik ali inšpektor) pa lahko vozilo celo zaseže.

Kuharca in Klejni vrh, to sta lepi par

Dve ornitološki opazovalnici ob sprehajalni poti Drvošec že stojita. Prva se imenuje Kuharca, druga, v bližini skulptur tipičnih živali NPR (medveda, volka, risa, kozače, detla in polha), pa Klejni vrh. Pri poimenovanju smo po pogovorih z domačini upoštevali lokalna imena. Z opazovalnic se razprostira čudovit pogled na Cerknisko jezero in številne ptice na njem. Skoraj 300 različnih so že opazili na območju parka, nekaj najznačilnejših pa bo predstavljenih na informacijskih tablah v notranjosti lesenih opazovalnic. Gradnjo sta nam v okviru projekta Kras.Re.Vita omogočili Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Republika Slovenija. Še opozorilo: opazovalnici sta do preklica izrednih razmer zaradi epidemije zapečateni. ■

© Eva Kobe

Zmagovalci natečaja LIFE – Če bi bil žival

Strokovna žirija je zaključila z ocenjevanjem vseh izdelkov, ki so sodelovali na natečaju Če bi bil žival v okviru projekta LIFE Stržen. Z vseh koncev Slovenije, od Lendave do Nove Gorice in vsepošod vmes, so prispele številne stvaritve otrok, starih od štiri do osemnajst let. Nekateri pedagogi in strokovnjaki ugotavljajo, da današnjim otrokom zaradi računalnikov in televizije primanjkuje domišljije in izvirnosti, a na našem natečaju se je pokazalo prav nasprotno; dobili smo čudovite, zelo domiselne in unikatne izdelke. Ocenjevalci zato res niso imeli lahke naloge, saj je bilo očitno, da je bilo v vsak izdelek vložena veliko truda in je bil vsak nekaj posebnega. A treba je bilo izbrati najboljše.

Nagrajenci fotografskega natečaja so:

1. mesto: **Marko Tolar**: Z leti pride modrost, 9. r. Osnovne šole (OŠ) Žirovnica;
2. mesto: **Lana Pitz Durič**: Grozljiva misel, 7. r. OŠ II Murska Sobota;
3. mesto: **Katarina Iskra**: Pogled pričakovanja, 7. r. OŠ Notranjski odred Cerknica.

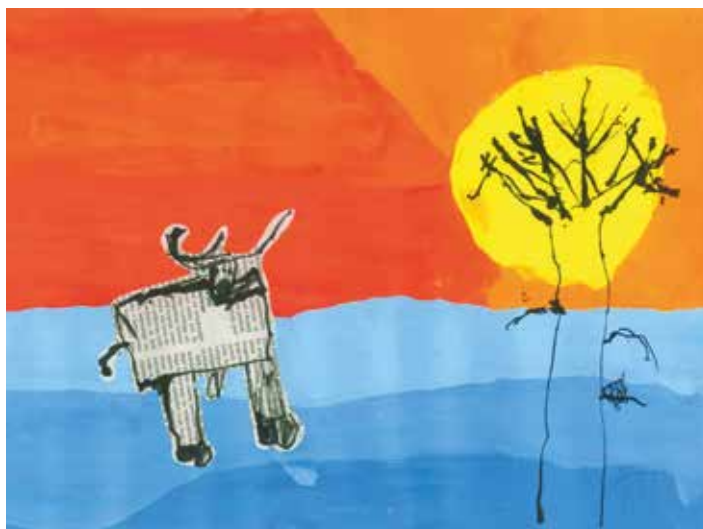
Nagrajenci likovnega natečaja so:

1. mesto: **Ina Begič**: Skrivnostnica (sanjava muca), 3. r. OŠ Dr. Franceta Prešerna Ribnica;
2. mesto: **Tosja Kocman Modic**: Bik, 1. r. Podružnične osnovne šole (POŠ) 11. maj Grahovo (na fotografiji);
3. mesto: **Matej Jurman**: Domišljajska žival, 1. r. OŠ Ivana Cankarja Trbovlje.

Nagrajenci literarnega natečaja so:

1. mesto: **Ela Lovko**: Če bi bila žival, 6. r. POŠ 11. maj Grahovo;
2. mesto: **Vasilij Vuk**: Moje orlovo življenje, 5. r. OŠ Genterovci;
3. mesto: **Lucija Radež**: Volk, 6. r. OŠ Otočec.

Vsi zmagovalni izdelki so objavljeni na www.life.notranjski-park.si, spletna razstava vseh poslanih izdelkov pa bo na tej isti spletni strani na ogled konec maja. ■

ODPRLI SMO

TRGOVINO S KOLESI IN KOLESARSKO OPREMO

SERVIS VSEH VRST KOLES

Nahajamo se v centru Cerknice - pri tržnici.

OBIŠČITE NAS IN PREVERITE NAŠO PONUDBO.

BIKE CENTER
CERKNICA

DELOVNI ČAS

ponedeljek–petek:

9.00–12.00
13.00–19.00

sobota:

8.00–13.00

040 326 458 (Tine)

info@bikecenter-cerknica.si

Bike center Cerknica, Tine Klančar s.p.,
Cesta 4. maja 45, 1380 Cerknica

Nagradna križanka

Geslo križanke (izpisano na osenčenih zelenih poljih) napišite na dopisnico in pošljite na naslov Slivniški pogledi, Cesta 4. maja 53, 1380 Cerknica s pripisom »Nagradna križanka« ali ga pošljite na e-naslov urednistvo@slivniskipogledi.si, ime zadeve naj bo »Nagradna križanka«. Rešitve bomo v uredništvu sprejemali do **24. maja**.

Trije izžrebani nagrajenci bodo prejeli nagrade, ki jih prispeva pokrovitelj tokratne križanke – **Knjižnica Jožeta Udoviča Cerknica**.

- 1. nagrada:** nahrbtnik;
- 2. nagrada:** torba;
- 3. nagrada:** torba.

Imena nagrajencev bodo objavljena v naslednji številki Slivniških pogledov, ki izide v začetku junija.

Nagrajenci aprilske številke, nagrade podarja **Trgovina Nmoda iz Starega trga pri Ložu**, so:

- 1. nagrada:** vrednostni bon v vrednosti 30 evrov – **Nataša Bell**, Grahovo 65, 1384 Grahovo;
 - 2. nagrada:** vrednostni bon v vrednosti 20 evrov – **Jože Dekleva**, Cesta pod Slivnico 4 a; 1380 Cerknica;
 - 3. nagrada:** vrednostni bon v vrednosti 10 evrov – **Emili Ivanović**, Partizanska cesta 14, 1381 Rakek.
- Nagrajenci bodo nagrade prejeli po pošti.

				Glasiło Občine Cerknica	ZAMAKNJENOST, ZANOS	DRUGI SKLON V SLOVNICI, GENITIV	JAMA, NASTALA ZARADI USE DANJA TAL	RAZKOŠNA STAVBA	Slivniški pogledi	SLOVENSKI ZGODOVIN. (ANTON)	SLOVENSKI PEVEC (IVO)	VAS PRI KUNGTINA ŠTAJERSKEM	HRVAŠKI PESNIK UJEVIČ
				ČLOVEŠKO TELO					PODELITEV IMENA				
				JUTRANJA PADAVINA					IND. GLAS. SHANKAR LETOVIŠ. PRI MAKARSKI				
				SMUČIŠČE V ŠVICI									
				PEVKA POVŠE									PODZEMNI ŽUJKOJED
	SNOV ZA LOŠČENJE	SESTAVINA BENCINA	VRSTA, ŽANR	RTV NAPOV. (RADO) MANEKEN. CAMPBELL			KDOR JE NAČELU CELOTA, POENOTENOST						
MESTONA POLJSKEM OBWARTI					AM. IGRAL. (PATRICIA) GRŠKA ČRKA					MOČVIRSKA PTICA Z DOLGIM KLJUNOM	NORINA RADOVAN TUNOVO MESO		
ZELENKASTO MODRA BARVA								RADIOAKT. PRVINA (A)					
ZGORNJI DEL SOBE					OBRAMBNI NASIP NIKELJ			LUDOLFOVO ŠTEVILO		LUTEČJ GL. MESTO BALKARIJE		PRIKRIT POSMEH	MORIJA, KLANJE
NIZOZEMSKI POMORŠČAK (ABEL)						KRAJ V GORIŠKIH BRDIH SOPO-MENKA BANKOVEC ZA 100							
STARI SLOVANI				MESTONA TIROLSKEM				JAP. REŽIS. KUROSAVA PREBIVA-LECLIKE					
				EMMA THOMPSON				STĚPAV ŠPANJUI PEVKA MAVRIČ					
				INTELEKT									
									ALP. SMUČAR. DREV.				
										ČEŠ. REŽIS. (FRANTIŠEK)		IRENA KOHONT NINA STRNAD	
NALIVANJE													
AFRIŠKA JEZIKOVNA SKUPINA													REJEC PŠOV

Rešitev prejšnje križanke (vodoravno): LAPORČANI, ADELBODEN, TORA, LAHN, VABLJENI V, AKE, ŠTIRAK, SALIERI, RANČ, LA, ITERBIJ, INA, BEN, LIG, REA, KO, VEŽA, ELLIOT, GOSAR, NS, NAOS, EČO, TREPET, ERB, ADIŽA, TRGOVINO, NMODA, ONAN, ANALITIKA, KEK, KARAT. Težje besede: ADELBODEN, IMST, NALČIK, POZNAN.

Naša domačinka **dr. Silvana Orel Kos**, prevajalka Andersenovih pravljic iz danskega jezika v slovenščino, je ob mednarodnem dnevu knjig za otroke, ki ga obeležujemo na rojstni dan velikega pravljicarja, prebrala njegovo pravljico Hranilnik. Posnetek je nastal na pobudo Knjižnice Jožeta Udoviča Cerknica. Na njihovi spletni strani www.kjuc.si si ga lahko še vedno ogledate.

✉ Vesna Telič Kovač 📷 KJUC

Pobarvanka Martin Krpan

Božidar Strman Mišo, akademski slikar in ustanovni član Društva notranjskih kulturnikov Krpan Cerknica, ter **Polonca Strman** sta v času epidemije COVID-19 za širšo javnost pripravila digitalno izdajo Martina Krpana za domačo uporabo in razvedrilo, namenjeno otrokom in odraslim v branje, barvanje in razmišljanje.

🌐 www.cerknica.si

Osnovna šola Jožeta Krajca Rakek se zahvaljuje sokrajanoma **Špeli Gornik** in **Alešu Urbasu**, ki sta učencema ponudila in podarila svoja stara, vendar dobro delujoča računalnika.

Prvi finalist je Miloš Toni

Poslušalci Radia 94 so odločili, da je prvi finalist akcije Ona ali on 2020 urednik spletne strani Stare slike **Miloš Toni**. Januarja je minilo deset let, odkar skupina vsak dan na spletni strani stareslike.cerknica.org objavi starejšo fotografijo s spremnim besedilom z območja občin Cerknica, Loška dolina in Bloke, iz njihove neposredne bližine ali celo iz tujine, če je fotografija kakorkoli povezana z Notranjsko.

Miloš Toni poudarja, da je to priznanje za vse člane skupine. Ugotavlja, da ima po desetih letih spletna stran redne bralce, do 12. ure že zabeležijo polovico dnevnih ogledov. Teh je od 1000 do 3000, na letni ravni to pomeni pol milijona. Ustvarjalci Starih slik so veseli, ker ugotavljajo, da z leti njihove objave ne izgubljajo na vrednosti. Ravno obratno. Prispevki izpred let so še danes enako zanimivi, kot so bili na dan objave, kar pomeni, da ima spletna stran tudi svojevrstno arhivsko vrednost.

🌐 www.radio94.si 📷 Ljubo Vukelič

Korona, pomladne lastovke in splavar

Nedeljsko dopoldne je pošiljalo praznične žarke, kot bi ne vedelo, da je v zraku brezizhodnost koronavirusa, na mizi so vabile velikonočne dobrote s potico, pirhi, hrenom in šunko. Kako prijetna toplina. Tišina, ki jo bogati zvok ptičev. Oh, tudi lastovke so nazaj. V treh gnezdlah na hiši in garaži pripravljajo domek, z obrisom podrtega se trudijo, da bi ga ponovno sezidale. Vesel ščebet in neopisljivo preletavanje, kot bi vsem v Dolenji vasi želele povedati, da so se srečno vrnile. »Spet bom lahko splavaril,« se veseli Jure, ki si je lanskega maja za 11. rojstni dan zaželel splav in sta z atom naredila plovilo z močnim sidrom in veslom, da se je vozil sam in s potniki in se celo lotil čiščenja potoka. Na splav je nabral naplavljene veje, ki so postale kurivo za rojstnodnevni žar. Pozimi je vozilo na novo prebarval, zdaj pa počasi pogleduje potok in koledar, kdaj bo pravi čas za novo vožnjo. A glej ga zlomka! Pogled ni vzpodbuden. Vode je premalo. Splav bi takoj nasedel. Prave zime ni bilo. Dež nas ni močil. Ne ostane drugega kot čakanje. Čakanje na lepe

čase, ko bo v zraku zdravje in voda v jezeru, potokih in na poljih, da spet dozori bogati plodovi notranjske zemlje. Ja, dokler bo v naših krajih ples lastovk, na polju žito in v strugah voda, nam bo lepo.

Anita Leskovec

📷 Anita Leskovec

Praznovali visoke jubileje

Rdeči križ posebno pozornost namenja starejšim. Ob visokih jubilejih jih prostovoljci Rdečega križa prisentijo z obiskom, majhno pozornostjo in lepimi željami. Obisk bodo zaradi kriznih razmer izjemoma odložili. V aprilu so 90. rojstni dan praznovali **Andrej Mele** in **Nada Marija Ileršič** z Rakeka ter **Miroslav Kržič** iz Begunj pri Cerknici.

KLICNI CENTER CIVILNE ZAŠČITE CERKNICA ZA POMOČ OBČANOM V ČASU EPIDEMIJE KORONAVIRUSA

TELEFONSKA ŠTEVILKA:

01 709 06 32

DOSEGLJIVI SMO

OD 7.00 DO 20.00.

ELEKTRONSKA POŠTA:

CORONA@CERKNICA.SI

V ČASU EPIDEMIJE CIVILNA ZAŠČITA CERKNICA VZPOSTAVLJA KLICNI CENTER ZA INFORMIRANJE IN POMOČ OBČANOM V STISKI.

- ☀ Informacije v zvezi z delovanjem javnih ustanov in državnih institucij
- ☀ Napotitev občanov do relevantnih informacij
- ☀ Pomoč pri iskanju varstva otrok in prevozov do storitev v nujnih primerih
- ☀ Zagotavljanje pomoči obolelim pri skrbi za domače živali
- ☀ Pomoč ranljivim skupinam pri preskrbi
- ☀ Pogovor

PROSTOVOLJCI CIVILNE ZAŠČITE
CERKNICA BODO OPREMLJENI S
POSEBNO IZKAZNICO, S PODATKI
PROSTOVOLJCA. BODIMO POZORNI
NA PREVARANTE!

NAPOTKI:

1. ČE ŽELIMO ZAJEZITI POSLEDICE EPIDEMIJE, JE KLJUČNO, DA OSTAJAMO DOMA IN OMEJIMO DRUŽENJA.
2. UPOŠTEVAJMO SPREJETA PRIPOROČILA GLEDE HIGIENE ROK IN KAŠLJA.
3. BODIMO OBVEŠČENI IN SLEDIMO AKTUALNIM INFORMACIJAM PRISTOJNIH SLUŽB.
4. ČE IMAMO ZNAKE OKUŽBE, RAVNAJMO PO PROTOKOLU – OSTANIMO DOMA, PO TELEFONU POKLIČIMO ZDRAVSTVENO SLUŽBO IN NE HODIMO K ZDRAVNIKU, NA URGenco ALI V BOLNIŠNICO.

080 14 04

**ŠTEVILKA ZA
INFORMIRANJE O
KORONAVIRUSU
NACIONALNEGA
INŠTITUTA ZA
JAVNO ZDRAVJE**

DELOVNI ČAS:
od 8.00 do 20.00